

SAİM SARIGÖLLÜ (Aydın) — Muhterem Başkan, muhterem C. Senatosu üyeleri; bu, maalesef, Senatonun şahsiyeti hükmiyesiyle ve Anayasanın hükümleriyle ilgili bir mevzudur. Binaenaleyh kolaylık olsun için komisyonun yaptığı teklif, maalesef, yerinde bir teklif değildir. İki sene oldu. Bu iki senelik bir zaman zarfında hâlâ Senato ile Millet Meclisinin Teşkilât Kanunu ayrı olarak çıkmamış ve maalesef çıkarılmamıştır. Binaenaleyh İçtüzüğün birinci görüşmesi yapılmış orada Anayasaya uygun olarak kendi kolluk işlerinin kendisinin yürüteceğini de âmidir. Meclis ise; hâlâ Anayasanın tarzı terkibine Meclis için koyduğu tarzı terkibine uyararak hâlâ Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak Başkanlık ve âmiri itahtık bizdedir. Binaenaleyh Senato ancak kanunların müzakereyiyle meşgul olur, bütün kolluk işlerini de biz yürütürüz iddiasındadırlar. Binaenaleyh bu sebeptendir ki, bu metin aleyhinde oy kullanmanızı istirham ederim.

Teşkilât Kanununa intizarın geçen sene bütçe müzakereleri mevzu bahis edildiği zaman tefriki yapamadık. Sonradan Başkanlık Divanları bir araya gelmek suretiyle bir kısım müstahdemin ve üyelerin ancak maaşları hakkında bir âmiri itahtık yetkisini tanıdılar. Binaenaleyh, hâdiseye yine aynı olacaktır. Teşkilât Kanunu gelmiyecektir. Millet Meclisi Reisi, kendisini Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi addetmekte devam edecek ve bu işler de böyle Anayasa ruhuna ve Hükümüne aykırı olarak devam edip gidecektir. Mâruzatım bundan ibaret, teklifi kanununin reddedilmesini istirham edeceğim.

BAŞKAN — Sayın Komisyon Başkanı.

BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI SAHİR KURUTLUOĞLU (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Çok muhterem arkadaşlar, muhterem Sarigöllü arkadaşımızın Senato ve Millet Meclisinin yetki ve tasarruflarının tefrikiye taallük eyliyen mevzudaki görüşleri, prensip itibariyle, elbette ki, Senatonun benimsediği prensipler ve kaide-lerdir. Ancak Senatonun nefisine muzaf bir hâdisede bu hassasiyeti gösterirse elbette ki, yerinde olur. Ancak bu hassasiyetimiz, kazanılmış birtakım hakların ve memurların iktisabedeceği birtakım mevki ve yetkilerin tahakkukuna vesile teşkil edecek bir kanun vesilesiyle hassasiyet mevzuu addedilirse, memurlara bu hakkı,

biz bir inat meselesinden tevdi etmemiş gibi bir vaziyete düşeceğiz. Başkanın hakkından kendimize ait birtakım meseleleri hal etmek yoluna gitmekten istihkakı olan haklarını kendilerine tevdi etmekle elbette ki, daha iyi bir netice tahakkuk edeceğini kendileri de haklı bulurlar. Bu itibarla kanunun lehinde oy kullanmanızı istirham ediyorum.

BAŞKAN — Kanunun tümünü oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Tasarı kanunlaşmıştır.

2. — *Cumhuriyet Senatosu İçtüzük teklifi ve Cumhuriyet Senatosu İçtüzük Komisyonu raporu (2/15) (S. Sayısı: 65, 65 e 1 nci ek) (1)*

BAŞKAN — Tüzük Komisyonu. Sayın Eyidoğan, Sayın Yetkin. Buradalar.

Efendim, İçtüzüğün bütün maddeleri ayrı, ayrı oylarınıza arz edilmiş, ancak 180 ve 181 nci maddede yerlerini alan, yürürlük tarihi, uygulama merii oylarınıza arz edilmemişti. Ancak Yüksek Heyetin daha önce almış olduğu bir karara göre iş sadece maddelerin numaraları ve bölümlerinde yerlerini bulması hususunun tesbiti, ibare, nokta, virgül gibi bâzı hatalar olduğu görüldüğü takdirde bunların düzeltilmesine kalmış bulunuyordu. Bu sebeple sayın üyelere ve komisyona ancak her hangi bir maddede, baskı hatası yahut nokta, virgül hatası ve cümle düşüklüğü varsa bunların düzeltilmesi hususunda önerge vermeleri için ricade bulunacağız.

Komisyon söz mü istiyor?

KOMİSYON SÖZCÜSÜ NÜVİT YETKİN (Malatya) — Komisyonumuza yeni bir madde ilâvesi hakkında verilen önerge havale edilmişti. Bu hususta söz istiyoruz.

BAŞKAN — Evet oraya geleceğiz.

Sayın Sarigöllü.

OSMAN SAİM SARIGÖLLÜ (Aydın) — İkinci müzakerede sadece, nokta ve virgül değil müzakere açılmak şartıyla madde bile değiştirmek mümkündür.

(1) 65 S. Sayılı basmayazı 19 . 6 . 1962 tarihli 65 nci,

65 e ek S. Sayılı basmayazı 24 . 10 . 1962 tarihli 95 nci,

65 e 1 nci ek S. Sayılı basmayazı 4 . 10 . 1963 tarihli 117 nci Birleşim tutanağı sonundadır.

BAŞKAN — İktüzüğün 232 nci maddesinin 2 nci fıkrası «Bu bapta yalnız bir müzakere kâfidir.» der. Binaenaleyh İktüzük bir defa müzakere edilir ikinci defa müzakeresi mümkün değildir.

OSMAN SAİM SARIGÖLLÜ (Aydın) — Aleyhinde konuşmak istiyorum.

BAŞKAN — Bir dakika size de söz vereceğim.

Şayet bugünkü İktüzüğümüz kabul edilirse, ancak kabul tarihinden itibaren yeni İktüzük hükümleri uygulanacaktır. Bu kabul edildiği takdirde meselâ frak hükmü vardır. Bundan sonraki birleşimde mecburdur, Başkan veya Başkanvekillerinin frak giymesi, hükmü kabul edilmiş ama yürürlük maddeleri henüz tatbik edilmediği cihetle eski İktüzük yürürlükte dir. Bu sebeple eski İktüzüğün biraz önce okuduğum hükmüne göre hareket etmeye mecburuz.

Komisyon buyurun evvelâ bir esas madde var ondan sonra usul hakkında söz vereceğim. Sayın Yetkin buyurun.

KOMİSYON SÖZCÜSÜ NÜVİT YETKİN (Malatya) — Sayın senatörler, İktüzüğümüzün yürürlük maddelerinden evvel bir takrirle Meclis soruşturmasının usulü hakkında Sayın Sırrı Atalay bir teklif yapmıştı. Bu teklifi Komisyonunda inceledik. Teklif gereğince; Anayasamızın 88 ve 90 nci maddeleri, Meclis soruşturmasının usulüne mütaallik olması sebebiyle, Meclis soruşturmasının Türkiye Büyük Millet Meclisi müşterek toplantısına girmeden evvel her T.B.M.M. üyesinin kendi mensubolduğu Mecliste bu yolda bir istemde bulunması hususunun Anayasanın ruhuna ve maksadına daha uygun bulunduğu neticesine vardık. Sadece bu konunun İktüzüğümüzde takrir sahibinin talebi vechile bir madde haline gelmesinin yalnız Senatonu bağliayacak bir müeyyide getirmesi, bir nizam tesis etmesi sebebiyle tek taraflı bir hüküm vaz'edeceği, tek taraflı bir kayıt ve usul vaz'edeceği, buna mukabil Millet Meclisi buna paralel bir hüküm kabul etmediği takdirde nevema Millet Meclisi üyeleri münferiden, müstakillen Türkiye Büyük Millet Meclisi nezdinde Meclis soruşturması talebedebilecekleri halde Cumhuriyet Senatosu üyelerinin böyle bir haktan mahrum olmalarını, kısıtlanmalarını

nı intacedeeceği cihetle bunun ancak Türkiye Büyük Millet Meclisinin müşterek toplantılarını tanzim edecek İktüzükte nazara alınmak üzere raporumuzla beraber her iki Meclisin Senato ve Millet Meclisi Riyaset Divanları müşterek toplantısına tevdi edilmesinin daha uygun olacağı kanaatine vardık.

Bu maksatla da takriri benimsemekle beraber, ancak orada nazarı itibara almak temenisıyla bu raporu Riyasete takdim ettik. Bu suretle İktüzüğümüzde böyle bir maddenin yer almasının doğru olmadığını beyan eden takrir sahibinin bizzat toplantıya iştirak edip bizzat kendisinin de bunun doğru olduğuna kaani olarak vardığımız neticeyi arz ediyoruz.

Bu arada, İktüzüğümüzün 17 nci maddesinde komisyonlarımızı tanzim ederken; Tarım Komisyonu, ayrı bir komisyon olarak Mali ve İktisadi İşler Komisyonu da Sanayi Komisyonu olarak...

BAŞKAN — Sayın Yetkin bunları 17 nci maddede görüşürüz.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ NÜVİT YETKİN (Devamla) — Sayın Sırrı Atalay arkadaşımızın, Meclis soruşturmasına ait takriri hakkındaki mâruzatını böylelikle bitirmiş oluyorum, hürmetlerimle.

BAŞKAN — Bu husustaki raporu okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunun 17 Aralık 1963 tarihli 16 nci Birleşiminde İktüzük teklifine derci hususunda Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay tarafından «Meclis soruşturması» hakkında verilen takrir Komisyonumuzun 24 Aralık 1963 tarihli Birleşiminde takrir sahibinin de iştiraki ile tetkik ve müzakere olundu

Komisyonumuz, evveleminde 9 Temmuz 1961 tarihli ve 334 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 88 nci ve 90 nci maddeleri hükümlerini ve bu maddelerin gerekçeleri ve müzakere tutanaklarını incelemiştir. Buna göre :

- a) Soruşturma işlemlerini her Meclisin kendisine mal ederek bir karara bağliayacağı,
- b) Bu konuda Cumhuriyet Senatosunca veya Millet Meclisince verilen karar üzerine key-

fiyetin Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısında tetkik ve müzakere olunacağı,

c) Eğer soruşturma talebi kazai organ tarafından yapılmışsa bu talebin doğrudan doğruya birleşik toplantıda incelenmesi lâzımgeldiği neticesine varılmıştır. Şu kadar ki, gerek Cumhuriyet Senatosu ve gerekse Millet Meclisi İçtüzüklerinde bu hükümlerin paralel olarak tedvininin mümkün olamayacağı göz önünde tutularak bahis konusu tahrir muhtevasının Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün tedvini sırasında nazara alınması uygun mütalâa olunmuştur.

Genel Kurulun tasviplerine sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Sözcü
Akif Eyidoğan	Nüvit Yetkin
Kâtip	Üye
Sadık Artukmaç	Celâl Tefvik Karasapan
Üye	Üye
Cahit Okurer	Ferit Alpiskender

BÂŞKAN — Sayın Kurutluoğlu.

SAHİR KURUTLUOĞLU (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Muhterem arkadaşlarım; bir iki noktanın tavihini istirham edeceğim. Burada verilen izahata ve okunan rapordaki kayıtlara göre Meclis soruşturmasına mütaallik ahkâmın, birleşik toplantıyı idare edecek olan tüzük hükümleriyle düzenlenmesinin daha muvafık görüldüğü anlaşılmaktadır. Ve Muhterem Sözcü Sayın Yetkin arkadaşımız buradaki ifadelerinde şayet Cumhuriyet Senatosu kendi İçtüzüğünde Meclis soruşturmasına mütaallik bir hüküm vaz'eder Millet Meclisi de bu yolda İçtüzüğüne bir hüküm koymamışsa Millet Meclisi âzalarının soruşturma istemlerinin doğrudan doğruya birleşik oturumda mevzuu müzakere edileceği, halbuki bizim İçtüzüğümüzde böyle bir kayıt bulunmaması hasebiyle, buradan oraya intikal edeceğini, bu itibarla da bir tefavüdün meydana geleceğini beyan buyurdular. Bir tefavüt meydana gelebilir. Ancak Meclis soruşturmalarındaki istemin her iki Meclise verilmiş hak olması itibariyle Meclislerden birleşik oturuma gitmesi, Cumhuriyet Senatosuna mensup ise Cumhuriyet Senatosunca böyle bir soruşturma istemi vâkı ise bir garantidir, bir teminatıdır ve kademeli olarak oraya gidecektir.

Bu isteme Cumhuriyet Senatosunun karar vermesi ile ancak oraya intikal edecektir. Millet Meclisi İçtüzüğünde bunun bulunup bulunmaması Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğünde böyle bir kaydın yer alıp almamasına sebep teşkil etmiyeceği kanısındayız. Ve bunun haricinde birleşik oturumu tanzim eden tüzükte yer aldığına göre bu tüzükte gerek Millet Meclisi, gerekse Cumhuriyet Senatosu tüzüklerinde «bu istemin ne şekilde halledileceğine dair kayıt bulunur» dan başka bir hükmün girmesi imkân dâhilinde değildir, Anayasanın sarahati karşısında. Bu takdirde biz birleşik oturum tüzüğü'nün emri ile kendi tüzüğümüzde yeniden bir tadil yoluna gideceğiz. Bu mekanizmayı ikinci bir tadile gitmeksizin ve birleşik oturumu tanzim eden tüzüğün hepsini halletmesi mümkün olmadığına göre hangi mekanizma ile halledeceğiz, bunu lütfederlerse minnettar kalırım.

BÂŞKAN — Sayın Yetkin.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ NÜVİT YETKİN (Malatya) — Muhterem arkadaşlarım. Sayın Kurutluoğlu ile mevzuun esasında aynı görüşte birleşmiş olduğumuz, şimdi kendilerinin kıymetli beyanlarıyla meydana çıkmış bulunmaktadır. Bizde Anayasanın 88 nci maddesinde, Meclis soruşturmasının her iki Meclisin ayrı ayrı ve vazifelerinin ayrı ayrı tadedilmiş olmasından dolayı Meclislerin bu husustaki yetkisi ile 90 nci maddesinde Meclis soruşturmasının ne yolda nihai karara bağlanacağını tanzim eden 90 nci maddede birleşik toplantının seçeceği bir komisyonda yapılacak bir tahkikat sonunda birleşik oturumda nihai karara varılacağına dair hükmün izahı ve her iki maddesinde de Temsileiler Meclisinde, Kurucu Mecliste, komisyondan gelen şekilleri, Meclisteki müzakereleri, komisyon sözcülerinin mütemmin izahları ve verilen değişiklik tahrirleri muvacehesinde, Meclislerin bu husustaki yetkilerinin sadece birleşik toplantıya bir istem halinde gitmek ve binaenaleyh T. B. M. M. üyelerinin bu mevzuda denetim yollarından bir tanesini kullanırken, murakabe usullerinden bir tanesini seçerken, Meclis soruşturması talebettiği zaman bunu birleşik toplantıya değil sadece kendi Meclislerine götürmek hususunda ittifak ettik. Nevama bir adli kazanın işleyiş tarzına kıyaslandığı takdirde

ihbar ve şikâyeti yapmış olmanın bu konuda bir suç ihbarı Meclis soruşturmasını icabettiren, malî, cezai, kazai, siyasi bir suç ihbarı mahiyetinde ise evvelâ o üyenin mensubolduğu Meclise verilecektir. Meclis, bu hususta nevama hazırlık tahkikatını yapacaktır ve bunun neticesinde suç görürse, iddianamesini hazırlayıp birleşik toplantıya götürecektir. Birleşik toplantı bu konuda bir tahkikat açılmasına lüzum görürse tahkikat, nevama adli kazadaki sorgu hâkiminin yaptığı ilk tahkikat mahiyetinde olacaktır. İlk tahkikat sonunda verilen karar gibi ya sorumsuzluk kararı veya son tahkikatın açılması kararıyla işi Yüce Heyete tevdi edecektir. Şimdi meselenin işleyiş tarzı böyle olunca; şimdiye kadar yapılan tatbikat, - Sayın Kurutluoğlu arkadaşına şu ciheti belirtmek isterim ki, - böyle değildir. Şimdiye kadar milletvekili veya Senato üyelerinin münferiden Meclis tahkikatı taleplerini birleşik toplantıda getirilmesi şeklinde tecelli etmiştir. Anayasanın bu hükümlerine ve vâzu kanunun kasıt ve gayesine aykırı olarak bir tatbikatla karşı karşıyayız. Bu tatbikatı sadece Cumhuriyet Senatosunun tek tarafı olarak izale etmesi, ıslah etmesi keyfiyeti sağlam bir zemin değildir. Ve kifayyetli bir yol telâkki edilmemiştir. Bu aneak T. B. M. M. birleşik toplantılarının müzakere usullerini tanzim edecek olan Tüzükte hüküm altına alınmalı ve takyidedilmelidir. Bu itibarla sadece Cumhuriyet Senatosu İktüzüğüne böyle bir hüküm koyduğumuzda dahi, çok kıymetli arkadaşımızın dediği gibi, bendeniz de komisyonda, böyle bir hüküm kabul edilirse bu hükmün yürürlüğünü, paralel olarak Millet Meclisinin de aynı hükmü kabulüne talik edelim diye teklif etmiştim. Çünkü bir tarafta Meclis üyesi sadece kendi Meclisine gider, diğer bir Meclisin üyesi doğrudan doğruya birleşik toplantıda bir Meclis soruşturmasını tahrik edebilir. Bu adalete uygun bir tutum, doğru bir usul tarzı olmaz.

Sayın Kurutluoğlu arkadaşımız der ki; bütün bunlar doğru olmakla beraber Cumhuriyet Senatosu kendi Tüzüğüyle bunu tanzim etmelidir. Anayasada vaz'edilen hükme göre kendine ait Tüzüğe bu hükmü koymalıdır. Öbür taraf da buna uymaya mecburdur. Uymazsa biz kendi Tüzüğümüz içinde kalalım. Bu hu-

susta bize Riyaset Divanımızdan komisyona katılmış olan arkadaşlarımız da temin ettiler ki, Birleşik Riyaset Divanı toplantısında bu konu ele alınmıştır. Bu konunun, birleşik toplantıların usulünü tanzim edecek olan birleşik toplantılar İktüzüğünde, bir hüküm altına alınması, bir madde halinde getirilmesi hususunda da karar alınmıştır. Böyle olunca biz, bu temennimizi, bu görüşümüzü bir rapor halinde o Birleşik Riyaset Divanına sunulmayı maksada kâfi telâkki ettik ve Tüzüğümüzde, bugün, buna dair, Meclis soruşturması işleyiş tarzına dair, esasen mevcut bir hüküm yoktur. Böyle bir hükmü burada koymayı uygun telâkki etmedik, zaten neticesi birleşik toplantıda halledilecek bir konu olmak itibarıyla, birleşik toplantının Tüzüğünde, her iki Meclisin uyacakları müzakere şekilleri, kabul şekilleri, benimseyiş şekilleri ve birleşik toplantıya götürüş usullerinin tanzim edilmesini daha uygun gördük. Teşekkür ederim. Hürmetlerimle.

SAHİR KURUTLUOĞLU (Cumhurbaşkanıca S. Ü.) — Bir soru sorabilir miyim Sayın Başkanım?

BÂŞKAN — Hay hay, buyurunuz efendim.

SAHİR KURUTLUOĞLU (Cumhurbaşkanıca S. Ü.) — Sayın sözcüden cevaplandırmasını istediğim hususlara bir cevap alamadım. Cumhuriyet Senatosunun soruşturma mevzuunda varacağı istem kararlarının tanzimini birleşik oturum İktüzüğüne mi bırakıyorlar? Bunun cevabını versinler.

İKTÜZÜK KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NÜVİT YETKİN (Devamla) — Her iki Mecliste Meclis soruşturması isteğinin kendi Meclislerine ne şekilde verileceği, oradan hangi yolla birleşik toplantıya geleceği hususunun, birleşik toplantıyı tanzim eden birleşik toplantı Tüzüğünde Türkiye Büyük Millet Meclisi İktüzüğünde yer almasının daha isabetli ve birbirine aykırı muameleleri, birbirine aykırı tatbikatı önliyecek kesinlikte orada yer almasının daha uygun olduğu kanaatini taşımaktayız.

SAHİR KURUTLUOĞLU (Cumhurbaşkanıca S. Ü.) — İstem ve karar ayrı olduğuna göre, karar organı istem organının faaliyetini düzenliyebilir mi?

KOMİSYON ADINA NÜVİT YETKİN (Devamla) — Karar organı birleşik toplantının, istem hakkı Meclislerin bunda kendisiyle beraberim. Bu istemin Meclislerden geleceği hususu daha henüz bir tüzük hükmü haline gelmemiştir. Şimdiki halde her Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesi müferriden ve müstakillen Türkiye Büyük Millet Meclisinden Meclis tahkikatı tahrik edebilmektedir. Binaenaleyh, bunu temin ederken Meclislerden gelecek bir istem ancak ve ancak Meclislerinden gelecektir, hükmünü Türkiye Büyük Millet Meclisi içtüzüğünde yer alması lâzımgeldiği kanısındayız. Takdir Yüksek Heyetinizindir.

BAŞKAN — Oyunu kullanmayan sayın üyeler var mı? Oylama işlemi bitmiştir.

Buyurun, Sayın Tuna,

AHMET NUSRET TUNA (Kastamonu) — Muhterem arkadaşlar, bundan bir ay kadar önce Coşkun Kırca ve arkadaşlarının teklif ettiği, yasama organları arasındaki münasebetlerin tanzimi hakkında bir kanun teklifi vardı. Bu kanun teklifi Senatoya geldiği zaman etraflı şekilde konuşulmuş, Millet Meclisinin Senatoyu, âdeti bir komisyon haline getirme arzusunda olduğu, Senatonun müstakil hüviyeti bulunduğu için, bir kanun ile müşterek münasebetlerin tanziminin isabetli olmadığını Yüksek Heyetiniz tezekkür etti ve aşağı yukarı ittifaka yakın bir ekseriyet ile bu kanun teklifi reddedilmişti.

Şimdi o kanun teklifinin müzakeresi esnasında, bu müşterek toplantıların idaresi hakkındaki tüzükte nelerin bulunacağı esası surette müzakere mevzuu edilmişti. Orada, o müşterek toplantının başından sonuna kadar geçmesi lâzımgelen meseleler hakkındaki usuli muamelelerin o tüzükte bulunması lâzımgeldiği diğer usuli muamelelere ait maddelerin kendi Tüzüğümüzde bulunmasının icabettiği de o toplantıdaki görüşmelerde tebarüz etmişti. Bugün görülüyor ki, İçtüzük Komisyonunun bu görüşü, o gün ittifaka yakın bir ekseriyetle aldığımız karara zıt bir mahiyet arz etmektedir. Şimdi bir Meclis soruşturması istendiği zaman 88 nci maddeye göre bu hak her iki Meclisin hakkıdır. Demek oluyor ki, Senatamızda bu işin bir başlangıç görüşmesi olacak. Şu görüşmenin sonunda bir müşterek toplantıya gitmek mümkündür.

Müşterek toplantıda bizim burada aldığımız karardan sonra başlayacaktır. Binaenaleyh müşterek toplantı içtüzüğünde, Cumhuriyet Senatosunun iç muamelesini ait, bidayetteki muameleyi tanzim etmenin isabetli olduğu kanaatinde değiliz. Evet, onlar kabul etmiyebilir. Biz hak bildiğimiz, inandığımız, Anayasa müzakere zabıtlarını tetkik ettiğimizde gayet açık olarak meydana da olan, şu hukukî vakiayı kabul etmemizde bir zaruret vardır. Onların kabulüne bırakmak, bizim o zaman kabul ettiğimiz istiklâl hakkını, şimdi kısmen inkâr etmek gibi bir netice doğurmaktadır. Madem ki, 88 nci maddedeki sarahat muvacehesinde Meclis soruşturmasının ilk defa Senatodan geçmesini kabul ediyoruz. Vaktiyle yapılmış olan tatbikatın hatalı olduğunu anlıyoruz. Binaenaleyh, tüzüğümüze bunu koyarız. Bundan sonraki müşterek toplantıya gittiğimiz zaman müşterek toplantı tüzüğünde, o toplantıya ait tüzükte de bulunur veya bulunmaz. Fakat evle-yiyetle buna ait hükümlerin, muhakkak çıkarmakta olduğumuz tüzükte bulunması lâzımdır. Takrir veçhile bu kısmın tanzim edilmesini ve tüzüğümüze konulmasını istirham ediyorum.

BAŞKAN — Şimdi oylarınıza arz edeceğim. Komisyon diyor ki, Meclis soruşturmasına ait Anayasanın 88 ve 90 nci madde hükümleri, iki Meclisin tatbikatı arasında bir aykırılık bulunmaması için prensiplerinin birleşik toplantı içtüzüğünde tesbiti ve fakat, gerektiği takdirde, prensiplerin dışında, esasın dışında, Cumhuriyet Senatosu eğer içtüzüğünde bir hüküm koyacaksa, o zaman değişiklik yapmak suretiyle kendi içtüzüğüne bir hüküm koyabilir, buna mani bir hal yoktur. Ancak esas, birleşik toplantı içtüzüğünde iki, Meclis arasında bir aykırılık olmaması için, istem, iki taraftan olacağı cihetle iki tarafın da aynı şekilde gelmesini sağlamak bakımından birleşik toplantı içtüzüğünün prensibini tesbit ettikten sonra kendi içtüzüğümüzde gerekirse şayet o zaman yeni hükümler koymak mümkün olabilecektir. Bu kayıt ve şartla şimdiden tüzüğe bir hüküm konulmasına komisyon lüzum hissetmektedir. Acaba Sayın Sahir Kurutluoğlu bunu kabul ederler mi? Acaba Komisyo-

nun raporunu mu, yoksa kendi önermelerini mi oya arz edeyim?

SAHİR KURUTLUOĞLU (Cumhurbaşkanı S. Ü.) — Söz istiyorum, efendim.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Kurutluoğlu.

SAHİR KURUTLUOĞLU (Cumhurbaşkanı S. Ü.) — Çok muhterem arkadaşlarım, Cumhuriyet Senatosu Türkiye Cumhuriyeti Anayasasıyla teşrii organa katılmış ve teşekkül ettiği günden bugüne kadar haysiyetle, salâbetle ve metanetle inandığı mevzularda hem memleket dâvasını, hem kendi dâvasını şuurla savunmasını bilmiş bir siyasi teşekküldür, bir Anayasa müessesesidir. Burada Millet Meclisi ile Cumhuriyet Senatosunun üstünlüğü değil ama, herkesin kendi hudutları içerisinde kendi vazifelerini bilmesi mevzuu defalarca mevzu müzakere edilmiştir. Şimdi bir içtüzük yapılmakta ve bu içtüzük yapılırken Millet Meclisinin hangi istikamette bir prosedür takibedeceği belli olmadığı için şimdiden böyle bir hükme lüzum olmadığı kanısına varıldığı müşahade edilmiştir.

BAŞKAN — Hayır Millet Meclisi değil, müşterek toplantı.

SAHİR KURUTLUOĞLU (Devanla) — Kendisinin izah tarzı bu. Riyaset malûm takriri oya koymadan evvel komisyon raporunun hüviyetinin bürünüş şeklini, birleşik oturumdan sonra bir tadil şeklinde izah buyurarak reye vazetmek istedikleri için iki beyan arasında bir tedahül olduğu kanaatindeyim. Onun için mazur görmelerini rica edeceğim.

Birleşik oturum içtüzüğünde istemler şöyle yapılır şeklinde yer almasından sonra Cumhuriyet Senatosu bu direktif dâhilinde mi kendi isteminin ne yolda işliyeceğini içtüzüğüne ilâve edecek? Yoksa kendi hakkı olan soruşturmanın hangi usul dairesinde istem kararına inkılâbedeceğini kendisi mi tâyin edecek? Me-sele burada düğümleniyor.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Oturumu İchtüzüğünün verdiği ışık altında biz kendi içtüzüğümüzü düzenlemek iddiasında olduğumuzu zannediyorum. Ve bunun için de diyorum ki, biz bu istem kararına hangi usul yolu ile varacaksak kendimiz bunu tesbit edelim; ifade buyurdıkları şekilde istem bir iddia veya talepname olacaksa bunu, o kararı vere-

cek meclisin direktifiyle değil, ben kendi arzum ve irademle bir hükme bağlamak istiyorum diyorum ve Cumhuriyet Senatosunun düşüncüsüne tarzına da uygundur. Türkiye Büyük Millet Meclisi İchtüzüğünün vereceği direktife tabiiyet mecburiyetinde midir Cumhuriyet Senatosu? Hayır, değildir. Orada böyle bir hüküm konursa Cumhuriyet Senatosu bu istem kararını verirken hangi yolları takibedeceğini elbette yine kendi iradelerine göre tayin edecek arzularını belirtmek istiyecek. Bu itibarla ondan sonra bir istem bahis mevzuu olunca, ben, Cumhuriyet Senatosu muhterem üyelerinden, kendi hakkımıza taallûk eyliyen mevzu da kendimizin vaz'edeceği hükümlerin işler halinde olmasını temin için teklifime rey vermelerini istihham ediyorum. Ve takririmin oya konmasını rica ediyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Yetkin.

NÜVİT YETKİN (Malatya) — Muhterem arkadaşlarım, mevzu; Cumhuriyet Senatosunun haklarını, Cumhuriyet Senatosu üyelerinin yetki ve görevlerini kısıtlayan bir hüküm getirmişiz gibi bir mahiyet almasaydı tekrar huzurunuzu işgal etmiyecektim.

Kıymetli arkadaşım Kurutluoğlu, Sırrı Atalay arkadaşımızın takririni hatırlıyorlar mı, bilmem? Ben kendilerine hatırlatayım. Sırrı Atalay arkadaşımızın takririni şunu ihtiva etmektedir. Anayasanın 88 nci maddesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi âzalarına tanınmış olan murakabe hakları, soru, Genel Görüşme, Meclis tahkikatı gibi isteklerin, hakların, murakabe yollarının Meclislerin kendilerine vermiş olduğunu her iki meclise ayrı ayrı, vermiş olduğunu, hüküm altına almıştır. 90 nci madde, Meclis soruşturmasının nasıl bir usul içerisinde karara bağlanacağını tanzim edip, hüküm altına almıştır.

Şimdi, Sırrı Atalay arkadaşımız takririnde der ki, Cumhuriyet Senatosu üyeleri bu iki hükümün müşterek mütalâası ve Anayasa vazn kanununun kasdı ve gayesine uygun bir tarzda hareket edebilmesi için Cumhuriyet Senatosu üyeleri münferiden bir Meclis tahkikatı istemini Türkiye Büyük Millet Meclisi nezdinde tahrike salâhiyetli olmasını, sadece kendi mensubolduğu Senatoya böyle bir takrir versin, Senato bunu incelesin, caiz ve muhik görürse hat-

tâ'icabında bir tahkikat da yaparak, teşkil edilecek bir komisyon marifetiyle tahkik ederek. O tahkikatın sonunda mevzuu uygun gördüğü takdirde benimseyip bir karar bağlayarak Türkiye Büyük Millet Meclisine göndersin. Tahrir mahiyeti budur. Bu tahriri aslında Anayasamızın 88 ve 90 ne maddelerine tamamen uygun mütalâa eden C. Senatosundaki İctüzük Komisyonumuz böyle bir usulün C. Senatosuna kabul edilmesi halinde C. Senatosu üyelerinin münferiden, müstakillen T. B. M. Meclisi nezdinde bir Meclis tahkikatı tahrik etmek haklarını, yanlış bir tatbikatla, mevcut olan haklarını, kısıtlıyacığını, ve bunun sade C. Senatosuna yapıldığı takdirde C. Senatosunun ve C. Senatosu üyelerinin haklarını kısıtlanmış hale geleceğini ifade etmiştir. C. Senatosu böyle bir tahkikatı yapmak için Millet Meclisinden irade mi alacak, talimat mı alacak veya Millet Meclisinin arzusuna uygun mu hareket edecek? Değil. C. Senatosu, kanunu böyle anlıyorum, böyle tatbik etmeye başladım, der de, bunlara rağmen Millet Meclisi bunun aksine bir yanlış tatbikata devam ederse Cumhuriyet Senatosu üyesinin hukuku kısıtlanmış olacaktır. Cumhuriyet Senatosu üyesi 88 ne madde ile tahrik etmek istediği bir vekil hakkında Meclis tahkikatını doğrudan doğruya T. B. M. M. ne götürmeyecek kendi Senatosuna getirecek. Burada hattâ mümkündür ki, tahrir kabul edilirse komisyon teşkil edilecek ve işi bu şekilde daha da derinleştirecek daha sonra Cumhuriyet Senatosu bunu kabul ederek milletvekili olsun senatör olsun hiçbir usul şeraite tabi olmaksızın T. B. M. M. nin bu kararı vermesiyle orada vekil hakkında bir tahkikat açtırılacaktır. Bu, Türkiye Büyük Millet Meclisi birleşik toplantısını tanzim edecek olan Türkiye Büyük Millet Meclisi İctüzüğünde de âmir hüküm haline geldikten sonra, istemleri hangi yolda karara bağlayacağımız hususunun kendi İctüzüğümüzde mütemmim madde halinde tanzim edileceği ifade edildi.

Binaenaleyh, Cumhuriyet Senatosu üyelerinin kendi İctüzüğünü Millet Meclisi arzusuna göre tanzim edeceği gibi bir anlayış hatırımdan geçmemiştir. Bilâkis Cumhuriyet Senatosu üyelerinin hukukunu siyanet etmek, bir yanlış tatbikata mahal ve öbür Meclise bir failkiyet vermemek için bunu müşterek tüzüğe bırakmayı

daha uygun mütalâa etmişizdir. Saygılarımla.

BAŞKAN — Sual mi soracaksınız buyurun Sayın Kurutluoğlu

SAHİR KURUTLUOĞLU (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Teklif ettiğiniz usul Anayasamızın emri midir, değil midir? Yanlış tatbikatı emsal almakta fayda var mıdır, yok mudur?

İCTÜZÜK KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NÜVİT YETKİN (Malatya) — Sırrı Atalay arkadaşımızın, tahririnin ihtiva ettiği hususun, Anayasaya tamamen uygunluğunun Komisyonumuzca benimsenmiş ve kabul edilmiş olduğunu peşinen arz ettim. Ama yanlış da olsa bir tatbikat bugüne kadar devam etmiştir. Bunu da arz ve ifade ettim. Bugüne kadar, Türkiye Büyük Millet Meclisi müşterek toplantılarında milletvekillerinin münferit müracaatları ile tahkikat komisyonu istenmektedir. Böyle bir tatbikatta C. Senatosu üyelerini bundan mahrum edecek kısıtlı bir hale getirmeyi yanlış bir tatbikat dahi olsa, diğer Meclis üyelerine bir failkiyet temin etmeyi uygun telâkki etmedik.

SAHİR KURUTLUOĞLU (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Bu yanlış tatbikat Anayasaya aykırı olur mu?

İCTÜZÜK KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NÜVİT YETKİN (Malatya) — Bu yanlış tatbikat Anayasaya aykırıdır, ama Anayasaya aykırı olmakla beraber devam etmektedir. (Gülüşmeler)

BAŞKAN — Buyurun Sayın Turhangil.

FİKRET TURHANGİL (Aydın) — Muhterem arkadaşlarım, T. B. Millet Meclisinin Birleşik Toplantısında tatbikatını gördüğümüz 88 ne ve 90 ne maddelerin uygulanması, bugüne kadar hakikaten hatalı olarak gelmiştir. Sayın Komisyon Sözcüsünü dikkatle dinledim. Sayın Kurutluoğlu'nun beyanları karşısında, verilen tahririn Anayasamızın 88 ne ve 90 ne maddelerine tamamiyle uygun bulunduğunu beyan ettikleri halde, bir tatbikat zorunluğu karşısında ve biraz da ferdi bir düşünce altında maddenin bu şekilde...

İCTÜZÜK KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NÜVİT YETKİN (Malatya) — Hayır efendim, öyle bir şey yok.

FİKRET TURHANGİL (Devamla) — Müsaade buyurun efendim, sözümü tamamlayayım. Hayır, şahsınızın, ferdi değil, senatör ve milletvekili şahsiyeti yönünden fikirlerini dinledim.

88 nci ve 90 nci maddeler tetkik edilecek olursa, bu iki maddede yetkilerin senatör ve milletvekilleri üzerinde temerküz etmeyip Meclislerinde temerküz ettiği görülecektir. Anayasanın 88 ve 90 nci maddeleri hiçbir zaman bir milletvekili ve bir Senato üyesinin soruşturma, araştırma gibi müesseselerinden bahsetmemekte, bu yetkilerin Meclislere atıldığını beyan etmektedir. O halde, İçtüzüğümüze girecek bu maddenin bu ruh içinde tedvin edilmesi zarureti ile karşı karşıyayız.

Şimdi muhterem arkadaşlarım; hepiniz biliyorsunuz, tekrarında fayda vardır. 88 nci madde diyor ki; «Soru, genel görüşme, Meclis soruşturması ve Meclis araştırması her iki Meclisin yetkilerindendir.» Senatörlerin veya milletvekillerinin yetkisinden değildir. Çünkü, böyle bir teklifin, Heyeti Umumiye'ye arzından sonra yapılması, hakkında verilecek karar, Heyeti Umumiye'ye ait bir yetkidir.

90 nci maddeye gelince; «Başbakan veya Bakanlar hakkında yapılacak soruşturma istemleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin Birleşik Toplantısında görüşülür ve karara bağlanır...» diyor. Şu halde 88 nci madde her iki Meclise soruşturma yetkisi verdiğine göre ve bunun, yetki dışında; Başbakan ve bakanlar hakkında tasrih ediyor Başbakan diye - soruşturmanın başka konularda olacağı, araştırmanın başka konularda olacağı da aşikârdır. Ve nitekim bir mevzu dolayısıyla Bilecik mevzuunda, Kars mevzuunda, vesairede bâzi soruşturmalara, araştırmalara Yüksek Heyetiniz karar vermiştir. Ama, 88 nci maddede bir birleşim var. Hem soruşturma, hem de Meclis araştırmasını bir arada mütalâa etmiştir. 90 nci maddeye göre, Başbakan ve bakanlar hakkında yapılacak soruşturma istemleri Türkiye Büyük Millet Meclisinin Birleşik Toplantılarında görüşülür. Bu görüşmeden evvel Senatonun Genel Heyetine düşen yetki nedir? Evvelâ bu bir senatörse ve soruşturma açılmasını talebediyorsa, Başbakan ve bakanlık mesuliyetini üzerinde taşıyan kişileri derhal bir soruşturma için Birleşik Toplantıya soruşturma mevzuunu bir senatör ve milletvekili olarak götürmeden evvel, şahsi kanaatime ve Anayasanın 88 ve 90 nci maddelerindeki ruha göre götürmeden evvel, o mevzuda, o Meclisin Heyeti Umumiyesinin bir müzakere yapmak suretiyle aydın-

lanması ve soruşturmayı gerektirir bir halin mevcudiyetini tezekkür ve karara bağladıktan sonra, Birleşik Toplantının, toplanmasını icabettiren bir yetkinin Senato'ya kullanılmasıdır. Bu fonksiyon aynı şekilde Millet Meclisinde de işliyecektir. Bugüne kadar yapılan hatanın devamı yerinde değildir, Anayasa sarih'tir. Bu bakımdan yetkimizin, Senatör olarak değil; Senato olarak Anayasanın içinden çıkarılıp İçtüzüğe konulması lâzım gelmektedir.

Ben de Sayın Kurutluoğlu arkadaşımızın fikrine iştirak ediyorum. Komisyon Sözcüsünün mütalâalarına iştirak etmediğimi arz ederim. Saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Sarıgöllü.

OSMAN SAİM SARIĞÖLLÜ (Aydın) — Muhterem Başkan, muhterem C. Senatosu üyeleri, mevzu gayet sade olmakla beraber her nedense usulî bir hata komisyonu maalesef böyle yanlış bir neticeye isal etmiştir.

Efendim T. B. M. Meclisi namı altında bir hükmi şahsiyet mevcut değildir. T. B. M. Meclisi iki Meclisten kuruludur. Burada hâdisemizde olduğu madde gibi 88 nci madde böyle bir talepte bulunma yetkisini Meclislere vermiştir. Bu müsterek toplantıda karar organ olarak ancak görüşme mevzuunu getirecektir. Yoksa görüşülmesi lüzumlu olup olmadığı mevzuunda Meclisler yetkili değildirler. Ancak müsterek toplantının gündemine mevzu Meclisler getirirler. Birleşik toplantı, toplandığı mevzua ait olarak yalnız bir karar organıdır. Bu toplantı da usap bu toplantının icabettiği gerekli idari birtakım hususları ihtiva eder. Yoksa, Anayasanın 88 nci maddesinde sarahatla beyan edildiği ve muhterem kıymetli komisyon sözcüsünün de ifade ettiği gibi Anayasaya aykırı olarak bir mevzu hiçbir zaman ne bizim, ne müsterek toplantı mahiyetinde olan Türkiye Büyük Millet Meclisi toplantı içtüzüğünün mevzuu olamaz. Bu tamamen Anayasaya aykırıdır. Komisyon beyhude ısrar etmemelidir. Binaenaleyh lûtfetsinler, bunu alıp düzenlesinler. Kendileri de zaten aynı kaidedirlar, bir kolaylık olsun için bu yolda bir mütalâa serd etmişlerdir. Binaenaleyh lûtfen geri alsınlar, aksi takdirde Sahir Kurutluoğlu'nun tadil teklifinin oya konmasını ve lehinde oy kullanmak suretiyle Anayasa hükmünün yer-

ne getirilmesini saygı ile rica ederim.
Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Başka söz isteyen? Yok. Komisyonun verdiği bir önerge vardır. Bu meclis soruşturmaları taleplerinin ferdî mi, yoksa Meclislere mi ait olacağına dairedir. Fakat talebin Meclislere aidolması hükmü de bu meseleyi halletmiyor. Esasen Komisyonla Sayın Kurultuoğlu arasında bir aykırılık yok. Yalnız mesele bu hükmü birleşik toplantı içtüzük prensibi ile halledildikten sonra mı içtüzüğümüze koyalım, yoksa beklemeden mi içtüzüğümüze koyalım, noktasında toplanmaktadır. Birleşik toplantı içtüzük meseleleri prensiplerle halledilsin, yani birleşik toplantıda içtüzüğümüz Anayasanın 85 nci maddesi gereğince, çıkarılması lâzımgelen kanunları biran evvel çıkardıktan sonra mı koyalım, yoksa içtüzüğe derhal bunu koyalım mı? Diğer arkadaşlar derler ki, hayır içtüzüğümüze bunu derhal koyalım. Mesele bundan ibarettir.

OSMAN SAİM SARIGÖLLÜ (Aydın) — Derhal koyalım efendim.

BAŞKAN — (Devamla) — Şimdi komisyonunuz biraz önce okunan raporu daha aykırıdır, konması. Zaten lâzımgelen halledildiği takdirde arkadaşların dediği kendiliğinden çıkacaktır. Komisyonunuz soruşturmaya ait Anayasaya uygun şekildeki değişikliklerin birleşik içtüzükteki prensipler halledildikten sonra, içtüzüğe deredilmesinin daha uygun olacağı yolundaki komisyon raporunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İÇTÜZÜK KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NÜVİT YETKİN (Malatya) — Efendim, öbür taktir gereğince maddeyi tedvin edip hemen yerine koyalım.

BAŞKAN — Bu takdirde, içtüzüğün daha uzun müddet çıkmaması yoluna gitmiş olacağız. (Şimdi yapalım sesleri).

BAŞKAN — Hemen verecekler, esasen bunun 36 nci sayfaya girmesi lâzım. Diğer maddeleri okuyalım. Komisyon o zamana kadar bunu yapar.

OSMAN SAİM SARIGÖLLÜ (Aydın) — Sahir Beyin önergesini oya koyun.

BAŞKAN — Onu oya koymaya lüzum kalmıyor.

İçtüzüğün 232 nci maddesi içtüzüklerin kanunlar gibi müzakereye tabi olduğunu, ancak;

1. Bir defa müzakere edileceğini.

2. Kanunlar gibi Resmî Gazete ile ilân mecburiyeti olmadığını; kabulünden itibaren yürürlüğe gireceğini derpiş etmektedir. Bu sebeple biz İçtüzüğün ikinci müzakeresini yapamayacağız. Ancak daha önce Başkanlığın tebliğ ettiği gibi maddelerde tabi hatalarını düzeltmenin mümkün olduğunu, zannedersen eski İçtüzüğün 109 ncu maddesi; «Lâyiha veya teklifin katiyen kabulü reye konmadan evvel, ibare ve üslûp, yahut tertip ve tensik itibarıyla noksan veya iltibas olduğu âza veya encümen tarafından dermeyan olunursa metin, aidolduğu encümene gider.»

Edilen tashihlerin reye iktiran etmesi lâzımdır hükmünü ihtiva etmektedir. Mesele sadece bu. Bir hata var mıdır, yok mudur, bu hususta ancak bir müzakere açılabilir. Bu husus ancak bunlar da benimsendiği takdirde falan maddede şu usul hatası vardır, şurada virgül hatası vardır diyebilirsiniz. Arkadaşlarımız eğer bunun dışında İçtüzüğün 89 ncu maddesi gereğince Riyasetin bu tutumunda bir hata olduğunu kabul ediyorlarsa usul hakkında söz veriyorum. Buyurun Sayın Sarigöllü.

OSMAN SAİM SARIGÖLLÜ (Aydın) — Muhterem Başkan, Muhterem C. Senatosu üyeleri;

Başkanlık Divanı yeniden hazırlanmakta olan ve halen müzakeresi cereyan eden İçtüzük müzakerelerini maalesef 232 nci maddede tasrih edildiği üzere mer'î bir İçtüzüğün bâzı maddelerinin tefsiri ve bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki hükümle bir tutmaktadır.

Mevzuu müzakere; yeniden bir İçtüzüğü ihdas etmektir, bu İçtüzük de Anayasanın bize tahmil ettiği mecburiyetlerden birisidir. Bunu 232 nci maddenin ışığı altında tedvin etmemize ne maddenin, ne maddenin mânasıyla imkân bulunmamaktadır. Bakın maddeyi aynen kıraat edeceğim : 232 nci madde «Bu nizamnamenin tadili veyahut daha ziyade maddesinin ilgası veya bu nizamnameye bir veyahut

daha ziyade madde ilâvesi hakkında vukubulacak teklifler evvelbevvvel Teşkilâtı Esasiye Encümeninde tetkik ve ondan sonra kanunların müzakeresi usulüne tevfile Mecliste müzakere ve intacedilir.

Bu bapta yalnız bir müzakere kâfidir. İste Başkanlık Divanını hataya düşüren bu fıkradır. Fakat hangi mevzuun müzakere edileceğini madde, birinci fıkrasında, sarahatla beyan etmiş. Diyor ki; bu tüzüklerin bâzı maddelerinin değişmesi ve ilgası mevzuubahsolduğu zaman; yani Tüzüğün heyeti umumiyesi Mecliste kanunların müzakeresine tabi olarak, 2 defa görüşülmüş ve geçmiş, fakat bundan sonra bâzı maddelerinin eğer ilgası iadesi veya tebdili mevzuubahsolursa; bu defa müzakere olunur denmektedir. Bu İctüzüğün ilk müzakeresi yine kanunların tabi olduğu şekilde, kanunların müzakeresi gibi yapılmış ve 2 defa yapılmıştır.

Binaenaleyh bugün mevzuu müzakere olan İctüzüğün her hangi bir maddesinin tefsiri, tadili veya ilgası değil; yepyeni bir İctüzüğün hazırlanması ve ihyasıdır.

Bu itibarla hâdiseyi bir tadil maddesi bir umumî tüzük ihdası ve ihyasına tatbik etmemize maddeten imkân yoktur. Binaenaleyh, bakın devamında ne deniyor;

«Bundan sonra vukubulacak tadilat, Meclisçe kabule iktiran eder, etmez mamulünbih olur.» diyor.

Nedir?... Demek ki, burada yalnız tadil edilmiş bir madde mevzuubahistir. Çünkü Tüzüğün tümü ortadadır. Binaenaleyh, tadil edilmiş madde gayet tabiidir ki, küll içinde derhal kabili tatbik ve şayanı kabul bir madde olabilir. Fakat biz Anayasanın verdiği yetki ve koyduğu mecburiyete göre de biz bu Tüzüğü iki defa, aynen kanunların müzakeresinin tabi olduğu hususa binaen, iki defa görüşmek zorundayız, mecburiyetindeyiz. Bununla ne kazanır, ne kaybederiz? Bununla hiçbir şey kaybetmeyiz. Bir oldu bittiyle neticelenmez. Ve belki endişe edilen bâzı maddelerin tadili gibi hususlarda mevzuubahsolur. Ama biz usule riayet edelim. Binaenaleyh, kanunların tabi olduğu müzakere esasına göre 2 defa görüşülmeyi kabul edelim. Bu kabul edildikten sonra mesele kalmaz. Ne tamamlanması 1964 senesine inti-

kal eder, ne de bu maddenin değişik mânada olduğu gibi bir endişe varsa, müsterih olsunlar, belki de maddeler üzerinde tekrar titizlikle durulacak da değildir. Ama, mevzuubahsolan husus şu, biz, usulüyle müzakereyi açmak ve 2'nci görüşmeyi yapmak zorundayız. Bunu Başkanlık Divanı lâtîfen tezekkür etsin, eğer fikrinde, usul itibarıyla ısrar ediyorsa, Heyeti Umumiye müracaat etmek zorundadır. Çünkü, usule muhalif bir hareket karşındayız, saygılarımızla.

BÂŞKAN — Sayın Seren, usul hakkında söz mü istiyorsunuz?

SUAT SEREN (İsparta) — Tashihler var, onlar hakkında söz istiyorum.

BÂŞKAN — Tashihler için ileride söz vereceğiz. Usul hakkında başka söz isteyen? Buyurun Sayın Yıldız.

AHMET YILDIZ (Tabii Üye) — Sayın Başkan, sayın arkadaşlarım; şimdiye kadar ki türlü uygulamalarına rağmen ve bugün yürürlükte bulunan Tüzüğün açık hükümlerine rağmen, Sayın Sarıgöller'in, görüşünü bir türlü anhyamadım.

Gerçekten, değil bir İctüzük, hazırladığımız Anayasa dahi buna benzer bir prosedür içinde hazırlanmıştır. Her defasında bir yasama dokümanı, bir yasama kararı geliştirilirken mevcut bir düzen, bir Tüzük içinde bunlar görüşülür. Eğer, böyle değilse, yeni bir düzen kurmak gerekir. Aksi halde, içinden çıkılmaz bir hale girilir. Bütün müzakerelerimiz, şimdiye kadar kabul ettiğimiz kanunların hepsi, yürürlükte bulunan bir Tüzüğe göre görüşülmüştür. Şimdi Sayın Sarıgöller der ki; «Mademki, Tüzük görüşüyoruz, şimdiye kadar uyguladığımız Tüzükleri bırakalım.» Biz onun hükmünü bir tarafa bırakalım, yeniden bir sisteme göre bunu uygulayalım. Bu mümkün değildir. 157 sayılı Kanun bugünkü Anayasanın görüşünü ve sistemini tesbit etti ve bütününe harfiyen riayet edildi; Anayasa öyle çıktı. Mecburuz, her düzeni, bir evvelki düzenin getirdiği hukuk sistemi içinde geliştirmeye. Şimdi, bu fikri kuvvetlendirebilmek için, bakın, maddeyi bile tam olarak olduğu gibi okumadılar; ben okuyayım: 232'nci maddede bu nizamnamenin tadili; bir maddesi falan değil, bu nizamnamenin tadili veya bir veya daha ziyade maddesinin ilgası... Nizamna-

menin tadilini yapıyoruz şimdi. Bir nizamnamenin değişikliği ile meşgulüz. Bugün İctüzüğü müz. Anayasamıza göre, görüşmelerin eski İctüzüğe göre yapılması gerektiğini kayıt altına almıştır. Biz onu değiştiriyoruz şimdi. Bu elbette bir tadildir. Maddelerinin yarısından fazlasını aynen aldık; belki de çoğunu aynen aldık.

Sonra, bu noktadan hareketle, bu maddede, «yalnız bir müzakere kâfidir» hükmü, yeter değildir, diyor. Elbette, bundan evvelki Meclislerde uzun görüşmeler sonunda, sanırım ki, İctüzüklerle böyle bir hususun meyeudolması gerektiği gerekçesine dayanan tüzükler gelmiş. Sistem bir tüm halinde gelişirken ve dikkat buyurun, şimdiye kadar bütün kanunlar, Tüzüğün bütün maddeleri, bu 232 nci maddenin hükmüne saygılı şekilde akıp gelirken, Sayın Sarıgöllü Tüzük biterken bugün diyor ki, «Bunu burada bırakalım, biz bu 232 nci maddeyi bundan sonra uygulamıyalım.» Bu hususun eidden, bilhassa bir hukukçunun ısrarla savunabileceği bir görüş olmadığını, beni bağışlasınlar, söylemek mecburiyetindeyim. Saygılarımla.

BAŞKAN — «Lehte ve aleyhte ikiye kişi konuşabilir» hükmüne göre buyurun Sayın Sarıgöllü.

SAİM SARIĞÖLLÜ (Aydın) — Muhterem Başkan, Muhterem Cumhuriyet Senatosu üyeleri; Sayın Yıldız arkadaşımın hukuk bilgisi her halde pek yerinde değil ki, bu maddenin hangi mânayı ihtiva ettiğini maalesef fahmedememişlerdir. Biz ilk İctüzük Komisyonuna seçildiğimiz zaman, bir İctüzüğün tadil komisyonu olarak seçilmedik, kurulmadık, yeni bir İctüzük tedvinini için vazifelendirildik. Bu kararı da Heyetiniz verdi. Lûgavî mânada tadil, yeni bir tedvin, yeni bir ihdas mânasına gelmez. Tadil, «meveudun bir kısmını izale veya ilâve mânasına gelir.» Buradaki tadil, meveut bir İctüzüğün muayyen bir kısmının değişmesi veya altında devam ettiği gibi, bazı maddelerinin ilgası mânasını taşır. Bu İctüzüğün nasıl yapıldığına dair bu İctüzükte bir hüküm var mı? Hayır; yalnız arkadaşım işi burada tamamen şahsileştirip «bir hukukçu bunu böyle anlayabilir mi?» dediler. Bir hukukçunun anladığının dışında arkadaşımız eğer, lûgavî mânası ile tadili zikretmemişse, bu kabahat benim değildir.

«Binaenaleyh, işi şahsileştirip bir neticeye varmak, hiçbir zaman doğru değildir.

Bu 232 nci madde, yeni bir tüzük tedvinini maddesi değil, tedvin edilmiş bir tüzüğün tadiliyle alakalı, bazı maddelerinin değiştirilmesiyle alakalıdır. Bu itibarla, burada usulen Yüksek Heyetinizin kararına iktiran etmiş ve yeni bir İctüzük tedvinisiyle görevlendirilmiş İctüzük Komisyonunun vazifesini, bu İctüzük ahkâmına göre, tadil veyahüt bazı maddelerin kaldırılmasını derpiş eden hükme göre değil; prensibolarak vaz'ettiği kanunların görüşülmesine dair olan umumî prensibe göre mütalâa zorundayız. Bu itibarla, tekraren kendilerinden de özür dilerim, 232 nci madde lûgavî mânada dahi yeni bir İctüzük ihdası veya tedvininin müzakeresi maddesi değildir. Saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Yetkin.

NÜVİT YETKİN (Malatya) — Bir usul hükmü üzerinde huzurumuzu dördüncü şahıs olarak işgal etmekten üzüntü duymaktayım. Ama ne çare ki, bazı arkadaşlarımız tatbik etmeye, uymaya mecbur olduğumuz İctüzük hükümlerini dahi, ancak hukuk diploması olanların imtiyaz veya inhisarında telâkki etmektedirler. Tüzük gayet açıktır. Hattâ o derece açıktır ki, görüşmekte olduğumuz maddenin aylardan beri gündemimizde işgal etmekte olduğu sıra dahi, bu tüzük hükümlerinde kendi görüşüyle değişiklik teklif etmekte olan Sayın Sarıgöllü arkadaşımızın gözünden kaçmıştır. Gündemde İctüzük bir defa görüşülecek maddeler arasında yer almıştır. Ve ilk defa görüşülürken Tüzüğün 89 ncu maddesine uyarak gündem hakkında, gündemin tarzı tanzimi, takdim veya tefhiri hakkında Sarıgöllü arkadaşımız söz alıp burada bir defa müzakere edilecek sorular arasına konmuştur, böyle olmamak lâzımgelir demiş olsaydı, belki bugün serî etmiş olduğu kıymetli hukukî müdafaalarda daha haklı olabilirdi. Ama, aylardan beri ve hattâ zannediyorum bir seneyi mütevaciz İctüzük ne zaman gündeme girmişse, bir defa görüşülecek maddeler arasında yer alarak girmiştir.

Çünkü Riyaset Divanı 232 nci maddeye tevfikân bunun bir defa görüşülecek konular arasında olduğunu kabul etmiştir ve şimdiye kadar da buna bir itiraz sebk etmemiştir. Şimdi mevzu bir defa görüşülüp, nihai safhaya gel-

dikten sonra, bilmiyorum hangi mülâhaza ile, bir sefer daha görüşmek gibi bu konuyu belki bir kere daha sürüncemede bırakacak bir teşebbüsü böyle bir Tüzük hükmüne tevfiğ etmeye çalışmayı ben tüzüğe de, teamüle de ve tatbikata da aykırı bulmaktayım. Hürmetle-rimle.

OSMAN SAIM SARIGÖLLÜ (Aydın) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Efendim, İçtüzüğün 89 neu maddesi gereğince takdim, tehir, İçtüzük ahkâmına riâyete davet, Riyasetin Tüzüğe aykırı hareketi gibi kısımlarında leh vealeyhte 15 er dakikayı aşmamak üzere iki üyeye söz verilir. İkişer kişi de konuşmuş bulunmaktadır, bu bakımdan söz veremeyeceğim.

SAIM SARIGÖLLÜ (Aydın) — Encümenene ne sıfatla söz verdiniz?

BAŞKAN — Şahsı adına söz istedi efendim, Encümen diye çağırmadım, Sayın Yetkin diye çağırdım.

Şimdi Sayın Saim Sarıgöllü arkadaşımıza, İçtüzüğün 232 nei maddesine göre, Riyasetin tam iki yıldan beri haklarında ivedilik kararı verilen işlerin ve Tüzük gereğince bir defa görüşülecek işlerin birinci maddesinde daima bulundurduğunu söylemek isterim.

İki yıl önce her hangi bir maddenin değişip değişmemesi hiç kimsenin kehaneti dâhilinde değildir, ki onun için iki yıldan beri «bir defa görüşülecek işler» meyanında ve birinci kısmı işgal etmektedir. Başkanlığın, bir defa görüşülmesi hususundaki fikrinin yanlış olduğu kanısındasınız ve ikinci defa görüşülmesini istemektesiniz. Başkanlık, görüşünü izah edecektir. Yıllardan beri, Cumhuriyet kurulduğundan beri, hattâ ondan daha önce olmak üzere 1920 senesinden itibaren, kanun tekniğinde, bir kanun hangi şekilde konmuş ise onun değiştirilmesi ve onun yerine o mahiyette konulan bir kanun da aynı şekle tabidir; ister tümü, isterse bir maddesi olsun. İçtüzükler 23 Şubat 1338 den bu yana Meclisi Mebusanın İçtüzüğünü taklitbeden hükümleri de dâhil olmak üzere, bir defa görüşmeye tabidir. Bir defa görüşmek İçtüzük için kabul edilen kesin bir husustur.

Nitekim 232 nei madde de tadilin, bir veya birkaç maddesinin değiştirilmesinin yalnız bir

defa görüşülmesinin kâfi geldiğini âmir bulunmaktadır. Riyaset Divanının 3 üyesi; Reisvekili ve iki sekreter üyenin de bu fikirde olmasına rağmen, İçtüzüğün 89 neu maddesine göre herhangi bir müzakere açıldığı takdirde işari oy lâzımgelir» hükmü olmasına ve fakat Riyaset bunu takdir eder; oya dahi koymadan bir defa müzakere edeceğiz, demesine rağmen, Riyaset bu hususta Yüksek Heyetinizin reyine girecektir.

ÂMİL ARTUS (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Oya koyamazsınız sayın Başkan.

BAŞKAN — 89 neu madde sarıhtır. Oya koyamayız ama buna rağmen Riyaset meselesinin kesin olarak halli ve kimsede şüphe kalmaması ve hukukî anlayışla Yüksek Heyetinde isabetli bir şekilde karar vereceğine emîn olduğu cihetle reylerinize gidiyorum: İki defa görüşülmesini kabul edenler işaret buyursun...

ÂMİL ARTUS (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — İki defa görüşülmesini ekseriyet kabul ederse iki defa mı görüşülecek? Ekseriyet Tüzüğü tadil edemez.

BAŞKAN — Arz edeyim; ikinci defa Riyaset kürsüsünü terketmek mecburiyetinde kalacağım. Bundan evvel yine olmuştu; benim hukukî anlayışım dışında olan birşeyi Yüksek Heyet kabul ederse ancak ben çekilirim. Bir başka arkadaş gelir, nasıl tatbik eder bilmem. Ben şimdi oylarınıza arz edeceğim.

ÂMİL ARTUS (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Usulü yok bu işin. İki defa müzakeresini isteyenler işaret buyursunlar... 25. Kabul etmeyenler... 34. 25 oya karşı 34 oyla kabul edilmemiştir. Bir defa müzakereye tabidir, o şekilde işlem yapılacaktır.

Şimdi Yüksek Heyetin evvelce vermiş olduğu karar gereğince; maddelerin numarası değişti ve bâzı maddeler bölümler arasında yer değiştirdiği için maddeleri yeni kısım ve bölümlerine göre baştan okuyup baskı, nokta, virgül hataları hakkında sayın üyelerin bir düzeltiş teklifi yoksa oylarınıza arz edeceğim.

Birinci maddeden başlıyoruz.

Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü

BİRİNCİ KISIM

C. Senatosunun toplanması ve çalışma organları

Birinci Bölüm

Toplanma ve Andicme

Toplantı, birleşim, oturum.

MADDE 1. — C. Senatosu, her yıl Kasım ayının ilk günü davetsiz toplanır. Bu Birleşime C. Senatosu Başkanı, onun bulunmaması halinde başkanvekillerinden biri, bunlardan hiçbiri yoksa en yaşlı üye başkanlık eder. Mevut Divan Kâtiplerinden ikisi, bunların bulunmamları halinde en genç iki üye Kâtiplik vazifesini görür.

Toplantı, Kasım ayının başından Ekim ayı sonuna kadar devam eden bir yıllık çalışma süresidir.

Birleşim, C. Senatosunun belirli günlerdeki oturumlarıdır.

Oturum, her birleşimin dinlenme veya başka sebeplerle aralanan kısımlarından her biridir.

FETHİ TEVETOĞLU (Samsun) — Efendim, tashihleri ne zaman istiyeceğiz?

BAŞKAN — Tashihleri her zaman isteyebilirsiniz.

FETHİ TEVETOĞLU (Devamla) — Birinci maddenin ilk cümlesinde «davetsiz toplanır» diyor. «Davetsiz olarak» diyelim. bir olarak kelimesinin eklenmesi lâzım. (Olarak demeye lüzum yok sesleri)

Sonra 4 neü satırın başında «Birleşim» diyor. Bu birleşim küçük harf ile 5 neü satırdaki Başkanvekili büyük harfle olacaktır.

BAŞKAN — Bu küçük harf olacaktır, diyor Birleşim. Komisyonea bu büyük harfin küçük harf mi olması lâzımdır? Başkanvekili büyük harfle yazılacaktır.

İÇTÜZÜK KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NÜVİT YETKİN (Malatya) — Efendim birleşim tâbiri eski bir tâbir olduğu için böyle konmuştur.

FETHİ TEVETOĞLU (Samsun) — Birleşim tâbirinin büyük harfle olması lâzım değildir.

İÇTÜZÜK KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NÜVİT YETKİN (Malatya) — Birleşim tâbiri küçük harfle olsun efendim.

BAŞKAN — Birleşim tâbirinin küçük harfle Başkanvekilinin büyük harfle olması hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etniyenler... Kabul edilmiştir.

Andicme

MADDE 2. — C. Senatosuna yeni katılan üyeler, ilk birleşimde andicerler. Andicme, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 77 neü maddesindeki and metninin C. Senatosu kürsüsünden yüksek sesle okunmasıdır.

BAŞKAN — Tashih talebi var mı? Yok. Oylarınıza arz ediyorum; Kabul edenler... Etniyenler... Kabul edilmiştir.

İkinci Bölüm

Başkanlık Divanı

MADDE 3. — Başkanlık Divanı :

a) Başkan;

b) Üç başkanvekili;

c) Enaz ikisi Genel Kurulda sıra ile bulunmak üzere altı Divan kâtibi,

d) Üç idare âmirinden kurulur.

BAŞKAN — Bir tashih talebi var mı?

FETHİ TEVETOĞLU (Samsun) — (B) bendindeki «Başkanvekili,» kelimesinin baş harfi büyük harf olacak. (Lüzum yok sesleri) bunlar bir terimdir, tâbirdir, burada ismi has gibidir.

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu?

İÇTÜZÜK KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NÜVİT YETKİN (Malatya) — Katılıyoruz.

FETHİ TEVETOĞLU (Samsun) — (d) bendinin (C) olması lâzım.

BAŞKAN — Bir mahzur yok.

FETHİ TEVETOĞLU (Samsun) — Alfabemiz a, b, c, ç diye devam eder.

BAŞKAN — (d) harfinin (ç) olarak «Başkanvekili»nin büyük harfe düzeltilmesini kabul edenler... Etniyenler... Kabul edilmiştir.

FETHİ TEVETOĞLU (Samsun) — «Divan kâtibi» kelimesi de bir kelime olarak birleştirilebilir. Tıpkı başkanvekillerinin birleştirildiği gibi... (Olmaz, olmaz sesleri) Olmazsa kâtibi kelimesinin «K» sınıfı da büyük harfle olması lâzım.

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu?

İÇTÜZÜK KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NÜVİT YETKİN (Malatya) — Her ikisine de katılmıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon katılmıyor. Birleştirilmesi hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Ayrı olduğu cihetle, kâtipteki «K» nın büyük harfle olmasını oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

FETHİ TEVETOĞLU (Samsun) — Bu hususu daha rica ederim efendim, bunlar Türkçenin mecbur kılığı hususlarıdır. Burada nasıl Başkan, Başkanvekili, Divan kâtipleri büyük harfle yazılmışsa aynı şekilde (ç) fıkrasındaki İdare âmirlerinin de büyük harfle yazılması mecburiyeti vardır.

BAŞKAN — (ç) fıkrasındaki İdare Âmiri kelimesinin büyük harfle olması hususunu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bu tashihlerle 3 neü maddeyi oyunuza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kuruluş

MADDE 4. — C. Senatosunun Başkanlık Divanı T. C. Anayasasının 84 neü maddesi hükümlerine göre kurulur.

Bu madde hükümlerine göre Başkan seçimi yapıldıktan sonraki oturumda Başkanvekilleri, İdare Âmirleri ve Divan Kâtiplerinin seçimi gizli oyla ve salt çoğunlukla bir yıllık müddet için ayrı ayrı yapılır. İlk iki oylamada salt çoğunluk elde edilemezse, üçüncü oylamada en fazla oy alanlar sıra ile seçilmiş sayılırlar.

BAŞKAN — Bir tashih talebi var mı? Tashih talebi yok. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Başkanlık Divanındaki oranların korunması

MADDE 5. — C. Senatosu Başkanlık Divanına bir siyasi partinin adayı olarak seçilen üye mensubolduğu partiden ayrılır yahut çıkarılırsa Divandaki görevinden 15 gün içinde çekilmek zorundadır. Aksi halde çekilmiş sayılır. Bir siyasi parti kontenjanına dâhil olmaksızın Başkanlık Divanına seçilmiş olan üye, her hangi bir siyasi partiye girdiği takdirde Divan-

daki görevinden 15 gün içinde çekilmek zorundadır. Aksi takdirde çekilmiş sayılır.

BAŞKAN — Tashih talebi var mı? Tashih talebi yok. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Üçüncü Bölüm

Başkanlık Divanının görevleri

MADDE 6. — Başkanlık Divanının görevleri şunlardır :

1. Anayasada Türkiye Büyük Millet Meclisinin birleşik toplantılarının öngörüldüğü halde Millet Meclisi Başkanının C. Senatosu Başkanı ile görüşerek tesbit edeceği birleşik toplantıların gününü ve saatini ve gündemini Genel Kurula duyurmak,

2. İç hizmetler teşkilâtı ve C. Senatosu memur ve hizmetlileri hakkında Memurin Kanunu hükümleri içinde işlem yapmak ve gerektiğinde inzibat komisyonu teşkiline karar vermek,

3. İzin işlerine bakmak ve gündemi tesbit etmek,

4. C. Senatosu üyeleri hakkında tüzük hükümlerini uygulamak,

5. C. Senatosu bütçesini ve kesinhesaplarını düzenlemek,

6. Başkanlık Divanı üyeleri hakkında, tek başına üzerlerine aldıkları işlerden dolayı yapılacak itiraz veya şikâyeti Divana dâhil üye sayısının üçte iki çoğunluğu ile inceleyip karara bağlamak,

7. Genel Kurulda yapılan yoklamalarda veya seçimlerde veyahut da ayrımlarda önemli yanlışlıklar olduğu birleşimden sonra anlaşılırsa, düzeltmek için gerekli tedbirleri almak,

8. Kanunların ve bu tüzüğün emrettiği veya Başkanın tevdi eylediği sair hususlar hakkında karar vermek.

Başkanın görevleri.

MADDE 7. — Başkanın görevleri şunlardır :

1. C. Senatosunu temsil etmek ve onu toplantıya çağırarak;

2. Başkanlık Divanına başkanlık etmek;

3. Birleşimi açmak, görüşmeleri idare ve oylama sonuçlarını ilân cylemek;

4. Tutanakların ve tutanak özetlerinin düzenlenmesine ve yayınlanmasına nezaret etmek;

5. Başkanlık Divanı kararlarının uygulanmasını sağlamak;

6. Kanun ve İçtüzük hükümlerini uygulamak;

7. C. Senatosu memurlarını, Divanın mütalâasını aldıktan sonra, tâyin etmek;

8. C. Senatosu memurları hakkında Memurin Kanununa göre işlem yapmak;

9. Hizmetlileri, idare âmirlerinin teklifi üzerine tâyin etmek ve gerektiğinde bunların işine son vermek;

10. Divan kâtiplerinin ve idare âmirlerinin görevlerini denetlemek;

11. Komisyonların ve büroların çalışmalarına nezaret etmek.

BAŞKAN — Oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Siyasi grupların oranları

MADDE 8. — C. Senatosu Başkanı, toplantı yılının bitmesinden önceki bir hafta içinde, Danışma Kurulunu toplar.

A) Bu toplantıda :

1. Danışma Kurulunda temsil edilen bütün grupların C. Senatosu üye tamsayısındaki yüzde oranları tesbit edilir.

2. Başkanlık Divanındaki yerler, görev ve yetkileri bakımından; Başkan için yüzde 19, Başkanvekillerinin her biri için yüzde 10, İdareci Üyelerin her biri için yüzde 7, Kâtip üyelerin her biri için yüzde 5 puan itibar olunur.

3. Başkan, Başkanvekilleri, İdareci Üyeler ve Kâtip üyeleri için grupların Cumhuriyet Senatosu üye tamsayısına oranlarının büyüklük sırasına göre, dağıtım cetveli düzenlenir ve Genel Kurulun gündemine alınır.

B) Genel Kurulda, dağıtım cetveli üzerinde Danışma Kurulu adına bir sözcü ile gruplar adına birer sözcü, onar dakikayı aşmamak üzere, birer defa konuşurlar. Bu konuşmalardan sonra, dağıtım cetveli Genel Kurulun oyuna sunulur.

C) Genel Kurulca tasvibedilen dağıtım cetveli esas tutularak Başkanlık Divanı seçimlerine geçilir.

Birleşimlerde görüşmeleri idare etmek.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen? Sayın Artus, buyurun.

ÂMİL ARTUS (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Efendim, bu maddede, «Cumhuriyet Senatosu Başkanının toplantı yılının bitmesinden önceki bir hafta içinde, Danışma Kurulu toplanır.» diyor. Halbuki 8 neî maddeye kadar Danışma Kurulundan bahis yoktur. Danışma Kurulu 13 neî maddede yer almıştır. Bu itibarla 13 neî maddenin 8 neî madde olarak tüzükte yer almasını, 8 neî maddenin de 9 neî madde olmasını arz ve teklif edeceğim. Bu suretle Danışma Kurulunun ne olduğu okunduktan sonra, arkasından da Danışma Kurulundan bahseden bir madde gelmiş olur ve tereddüt de izale edilmiş olur.

BAŞKAN — Hangisi efendim?

ÂMİL ARTUS (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Efendim, 13 neî maddede Danışma Kurulundan bahsedilmiştir. Halbuki şimdi üzerinde durduğumuz 8 inci maddede, «C. Senatosu Başkanı, toplantı yılının bitmesinden önceki bir hafta içinde Danışma Kurulunu toplar» deniyor.

BAŞKAN — Yani, 8 neî madde ile 13 neî madde yer değiştirecektir.

ÂMİL ARTUS (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Hayır, 8 neî maddenin yerine 13 neî maddenin gelmesini 8 neî maddenin de 9 neî madde olmasını teklif ediyorum.

BAŞKAN — Komisyonun mütalâası nedir efendim?

İÇTÜZÜK KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NÜVİT YETKİN (Malatya) — Başkanlığın görevleri sayılırken, Başkanın görevleri arasında zikredilmiştir. 8 neî madde Başkanın görevlerini sayarken bundan bahsetmektedir. Bundan ötürü öbürüyle ve sayın Artus'un bahsettiği kararla alâkası yoktur. Bizzarure daha sonra dermeyan edilen hüküm muveccesinde daha sonra ifade edilen kurula atıf yapmaktadır.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Tuna.

AHMET NUSRET TUNA (Kastamonu) — 8 neî maddenin en sonunda «Birleşimlerde görüşmeleri idare etmek» deniyor.

BAŞKAN — Başkanvekillerinin vazifeleri arasında olacaktır.

AMİL ARTUS (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Efendim, yukarıki maddelerde tabiatıyla bunu izah eden bir hüküm yoktur.

BAŞKAN — Sayın Artus, 13 neü maddenin, 8 neü madde olarak kabulünü istemektedir. Evvelâ bunu halledelim.

13 neü maddenin, 8 neü madde yerine getirilmesini kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Sayın Tuna, bahsettiğiniz husus, 8 neü maddenin sonundadır. «Birleşimlerde görüşmeleri idare etmek» bu, tabii hatasıdır. 9 neü maddenin, 2 neü fıkrasından yanlışlıkla buraya gelmiştir. 9 neü maddede yer alacaktır. Sayın Tuna, O fıkra çıkıyor, 9 neü maddenin sonuna gelecektir.

8 neü Maddeyi «Birleşimlerde görüşmeleri idare etmek» fıkrasının çıkarılmış hali ile oyunza arz ediyorum.

FARUK IŞIK (Van) — Başkanvekilleri-
nin görevleri diyoruz, nasıl tayin edeceğiz.

BAŞKAN — Sayın Işık, o 9 neü maddede-
dir henüz oraya gelinmedi.

Oylarımıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Başkanvekilleri- nin görevleri

MADDE 9. — Mazeretinde veya-
hut gayubetinde Başkanın hukukî yetkilerini kullan-
mak.

BAŞKAN — Buraya biraz önceki 8 neü
maddenin sonundaki, «Birleşimlerde görüş-
meleri idare etmek» fıkrası ilâve edilecektir.

FARUK IŞIK (Van) — Başkanvekilleri
görevleri diyoruz...

BAŞKAN — Başkanvekilleri-
nin...

FARUK IŞIK (Van) — Üç Başkanvekili var,
hangisi bulunacak?

BAŞKAN — Bunlar esasa girer efendim. Bu-
yurun Sayın Tevetoğlu.

FETHİ TEVETOĞLU (Samsun) — Efen-
dim, dokuzuncu maddede «Mâzeretinde veya-
hut gayubetinde Başkanın hukukî yetkilerini kullan-
mak» deniyor. Acaba bunun yerine daha açık
olarak, daha açık bir Türkçe ile «Başkanın mâze-
retli olduğu veya bulunmadığı hallerde onun hu-
kukî yetkilerini kullanmak» şeklinde olamaz mı?

BAŞKAN — İlâve yapamayız efendim.

FETHİ TEVETOĞLU (Devamla) — İlâve
değil efendim, aynı kelimelerin yerlerini de-
ğiştirmekle bu mümkündür. Şöyle ki, «Başkanın
mazeretli olduğu veya bulunmadığı hallerde onun
hukukî yetkilerini kullanma».

BAŞKAN — Başkanı, başa almak; «veya
olmadığı halde, onun hukukî yetkilerini kullan-
mak» gibi bir yer değiştirme mümkündür. Ko-
misyon ne diyor? İştirak ediyor. O halde Sayın
Tevetoğlu aynen okuyunuz.

FETHİ TEVETOĞLU (Samsun) — «Başka-
nın mâzeretli olduğu, veya-
hut bulunmadığı hal-
lerde onun hukukî yetkilerini kullanmak.»

Son cümle olarak da; yukardaki maddeden ak-
tarılan fıkra «Birleşimlerde görüşmeleri idare et-
mek...» ilâve edilecek.

BAŞKAN — Komisyon? İştirak ediyor.

9 neü maddeyi son şekliyle okuyoruz.

Başkanvekilleri- nin görevleri

MADDE 9. — Başkanın mazeretli olduğu ve-
yahut bulunmadığı hallerde onun hukukî yetkile-
rini kullanmak. Birleşimlerde görüşmeleri idare
etmek.

BAŞKAN — Maddeyi son şekliyle oylarımıza
arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyen-
ler... Kabul edilmiştir.

Divan kâtipleri- nin görevleri

MADDE 10. — Divan kâtipleri-
nin görevle-
ri şunlardır :

1. Açık oturumlara ait tutanakların yazıl-
masına nezaret etmek ve gizli oturumların tuta-
naklarını yazmak;

2. Tutanak özeti-
ni düzenlemek ve bunları
imzalamak;

3. Başkanlık Divanının tutanaklarını kaleme
almak;

4. Tutanakları, önergeleri ve Genel Kurulda
okunacak evrakı okumak;

5. Yoklama yapmak;

6. Söz alan üyelerin adlarını not etmek;

7. Oyları saymak ve sıralamak;

8. Diğer hususlarda Başkana yardım et-
mek.

BAŞKAN — Oylarımıza arz ediyorum. Kabul
edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

İdare âmirleri- nin görevleri

MADDE 11. — İdare âmirleri-
nin görevle-
ri şunlardır :

1. C. Senatosu binalarıyla salonlarına, mefruşat ve muhteviyatına ve bütün eşyanın muhafazasına itina etmek ve bunların defterlerinin muntazaman tutulmasını sağlamak;

2. Tefrisat işlerini, Başkanın talimatına uygun olarak yapmak;

3. İnzibata, masrafların tesviyesine ve hizmetlilerin çalışmalarına nezaret etmek;

4. Başkanlık Divanının görüşünü alarak C. Senatosu bütçesini hazırlamak ve Başkanlık Divanına vaktinde tevdi etmek;

5. C. Senatosuna giriş kâğıtlarını dağıtmak;

6. Seçim yenilendikçe, yeni Başkanlık Divanına ieraatlarının hesabını ve yerlerine seçilenlere de idareleri zamanına ait ieraat ve işlerin mahiyet ve safahatı hakkında gerekli bilgiyi vermek;

7. Müstereken sorumlu olduklarından, aralarında iş bölümü yapmak ve Senatonun tatilinde sıra ile vazife başında kalmak;

8. Sükûn ve düzenin korunmasını ve görüşmelerin serbestliğini sağlamak maksadıyla, inzibat kuvveti ve askerî müfreze kullanılması hususunda, Başkanın iera organı olmak;

BAŞKAN — Oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Başkanlık Divanının karar ve işlemleri hakkında soru

MADDE 12. — C. Senatosu üyeleri, Başkanlık Divanının veya Divan üyelerinden her birinin karar ve işlemleri hakkında Baskandan yazılı veya sözlü soru sorabilirler.

BAŞKAN — Oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Danışma Kurulu ve görevleri

MADDE 13. — Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanı :

A) Divan ve komisyonların seçimlerinden evvel oranları, adayları ve seçim gününü;

B) Grupların anlaşmalarını gerektiren önemli konuları;

C) Lüzumlu görülen sair hususları;

Görüşüp kararlaştırmak ve Başkanlık Divanı ile birlikte toplanmak üzere Cumhuriyet Senatosunda bulunan gruplar temsilcilerinin katıleği bir Danışma Kurulu teşkil eder.

Bu Kurul, Cumhuriyet Senatosu Başkanının

veya bulunmadığı zamanlarda Başkanvekillerinden birinin başkanlığında en az ayda bir defa ve gerektiğinde olağanüstü toplanır.

Danışma Kurulunca alınan kararlar, Divanın sunuşları sırasında, Genel Kurula teklif olarak arz edilir.

BAŞKAN — Talep yok, oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Dördüncü Bölüm

Cumhuriyet Senatosu Grupları ve komisyonlar

Cumhuriyet Senatosu Grupları

MADDE 14. — Cumhuriyet Senatosunda üyesi bulunan siyasi partiler, Cumhuriyet Senatosu çalışmaları ile ilgili faaliyetlerde bulunmak üzere, gruplar teşkil edebilirler.

Hiçbir siyasi partiye mensubolmayan üyeler de, Anayasanın munhasıran siyasi parti gruplarına tanıdığı haklara sahibolmamak şartıyla, kendi aralarında gruplar teşkil edebilirler.

(Gruplar on üyeden az olamaz.

Hususi, mahallî veya meslekî menfaatleri savunmaya mâtuf gruplar teşkil edilemez.

BAŞKAN — Buyurun Tuna.

AHMET NUSRET TUNA (Kastamonu) — Efendim, bu birinci fıkrada «Gruplar teşkil edebilirler.» diye ihtiyari bir ifade vardır. Yani ondan fazla üyesi olan partiler grup teşkil edebilirler. Bu ihtiyari midir, yoksa Anayasanın sarıh hükmü müvecchesinde bu grup teşkili mecburi değil diye mi telâkki ediliyor? Bunun ihtiyari olması Anayasaya aykırıdır. Grup teşkil etmeleeri mecburidir.

BAŞKAN — Bu husus müzakereler sırasında görüşüldü, Sayın Tuna.

AHMET NUSRET TUNA (Kastamonu) — Bir kelime tashihi, «Teşkil edebilir» ,«teşkil eder.» olacaktır.

BAŞKAN — Bir birinden farklı, biri mecburidir. Biri ihtiyaridir.

AHMET NUSRET TUNA (Kastamonu) — Yani, ondan fazla üyesi olan grup teşkilinde ihtiyari mi olacak?

BAŞKAN — Sayın komisyon, izah etsin.

AHMET NUSRET TUNA (Kastamonu) — Ondan fazla üyesi olan, bir siyasi parti.Sena-

toda, grup teşkil etmekte, serbest mi olacaktır?

İÇTÜZÜK KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NÜVİT YETKİN (Malatya) — Anayasada âmir bir hüküm mevut değildir. Siyasi partilerin kendi içtüzüklerine, kendi bünyelerine göre karar tatbik edilecektir. Teşkil edebilirler, veya etmezler, ihtiyaridir. İltizamen konmuştur.

BAŞKAN — Mesele gayet mühimdir; «edebilirler», «ederler»; birbirinden hukukî büyük farkları vardır.

İÇTÜZÜK KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NÜVİT YETKİN (Malatya) — «Edebilirler» olarak mütalâa ettik.

BAŞKAN — Efendim, yeniden müzakere açacak değiliz. «Hiçbir siyasi partiye mensubolmayan üyeler de, Anayasanın munhasıran siyasi parti gruplarına tanıdığı haklara sahibolmamak şartıyla, kendi aralarında gruplar teşkil edebilirler» 10 üyeden fazla olmasına rağmen etmiyebilir. Anayasamız bu yolda mı, değil mi, bunun müzakeresini açamayız ama, mühimdir.

AHMET NUSRET TUNA (Kastamonu) — «Ederler» şeklinde tashihini teklif ediyorum.

BAŞKAN — Komisyon ne diyor efendim.

İÇTÜZÜK KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NÜVİT YETKİN (Malatya) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Komisyon iştirak etmiyor. Sayın Tuna'nın, «... Gruplar teşkil edebilirler» ibaresindeki «edebilirler» kelimesinin «ederler» şeklinde düzeltilmesi teklifini oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Grupların organları

MADDE 15. — Siyasi partilerin grupları, her toplantı yılının başından itibaren bir hafta içinde kendi yönetim kurulu üyeleriyle Başkanlarının ve Başkanvekillerinin ad ve soyadlarını Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına yazı ile bildirirler. Bu görevlerde boşalmalar halinde, bir hafta içinde yenileri seçilerek değişiklik Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına derhal bildirilir.

Siyasi partilere mensubolmayanların teşkil ettikleri gruplar da aralarında görev taksimi yaparlarsa yukardaki fıkralar hükümlerine uyarlar.

BAŞKAN — Talep yoktur. Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyeler... Kabul edilmiştir.

Prensip kararlarında üyelerin bağımsızlığı

MADDE 16. — Cumhuriyet Senatosunda görüşülecek kanun tasarı veya teklifleri için siyasi partilerin Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi müşterek gruplarında alınan prensip kararları, o siyasi partinin Cumhuriyet Senatosu grubu üyelerini bağlayamaz.

BAŞKAN — Talep yoktur. Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonlar

MADDE 17. — A) C. Senatosu her iki yılda bir, Başkanlık Divanı seçimlerinden sonraki ilk birleşimde görevleri iki yıl devam etmek ve üyeleri Genel Kurulca gizli oyla seçilmek üzere aşağıdaki komisyonları kurar.

I - Görevleri bütün kamu faaliyetleriyle ilgili komisyonlardır :

1. Anayasa ve Adalet Komisyonu (15 üye).
2. Bütçe ve Plân Komisyonu : Türkiye Büyük Millet Meclisi Bütçe Karma Komisyonu üyeliğine C. Senatosunca seçilen 15 üyeden kuruludur.

II - C. Senatosu faaliyetleriyle ilgili komisyon :

1. C. Senatosu Hesaplarını İnceleme Komisyonu : (9 üye).

(Bu komisyon üyeleri arasından bir denetçi seçer, bu denetçi Millet Meclisince seçilen denetçi ile müştereken vazife görür.)

III - Belli kamu faaliyetleriyle ilgili komisyonlar :

1. Bayındırlık, Ulaştırma ve İmar - İskân Komisyonu : (15 üye).
2. Dışişleri, Turizm ve Tanıtma Komisyonu : (15 üye).
3. İşçileri Komisyonu : (15 üye).
4. Malî ve İktisadi İşler Komisyonu : (Malîye, Ticaret, Sanayi, Gümrük ve Tekel) (19 üye).
5. Millî Eğitim Komisyonu : (15 üye).
6. Millî Savunma Komisyonu : (13 üye).
7. Tarım Komisyonu : (15 üye).
8. Sosyal İşler Komisyonu : (Sağlık, Çalışma - 11 üye).

B) Genel Kurulca başka komisyonlar kurulabileceği gibi, mevcut komisyonlardan bazıları kaldırılabilir veya komisyonların üye sayısı değiştirilebilir. Genel Kurul, lüzum görürse karma yahut geçici komisyonlar da teşkil edebilir. Bu komisyonlar, kendilerine havale edilen işin sonuçlanmasına kadar görevlerine devam ederler.

C) Yukarda gösterilen komisyonlarla karışılmıyan dairelerle ilgili tasarı ve teklifler malî işlerden ise Plân Komisyonuna, bunlardan başka bütün tasarı ve teklifler Başkanlık Divanının uygun bulacağı komisyonda görüşülür.

D) C. Senatosu siyasi parti gruplarının Başkan ve Başkanvekilleri komisyonlarda görev almaya mecbur tutulamazlar. Bir C. Senatosu üyesi ikiden ziyade daimî komisyonda görev alamaz. Plân Komisyonu üyeleri başka bir komisyona seçilemezler.

Başkanlık Divanı üyeleri komisyonlara üye olamazlar.

BAŞKAN — On yedinci madde hakkında komisyonun bir değişiklik talebi vardır, okuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü'nün Genel Kurulca kabul edilmiş bulunan 17 ne maddesinde derpiş edilen komisyon adetlerinde, Bakanlıklar adedinin artırılması sebebiyle, değişiklik yapılmasına komisyonca zaruret görülmüştür:

A) Mezkûr maddenin 3 ncü bendin 4 ncü fıkrasında mevcudolan (Sanayi) kelimesinin çıkarılması ve 19 rakamının da (15) olarak düzeltilmesi;

B) Aynı bendin 7 ne fıkrasındaki (Tarım) kelimesinden sonra (ve Köy Kalkınma) kelimelerinin eklenmesi;

C) Aynı bende 9 neu fıkra olarak :

(9 neu Sanayi ve Enerji Komisyonu (11 üye) fıkrasının eklenmesi hususlarının oya konulmasını arz ve teklif ederiz.

İçtüzük Komisyonu

Malatya

Nüvit Yetkin

Yozgat

Sadık Artukmaç

BAŞKAN — Bu esasa müessir bir husustur.

İÇTÜZÜK KOMİSYONU ADINA NÜVİT YETKİN (Malatya) — Efendim, esasa müessir talebediliyorsa Tüzüğün yürürlüğe girmesinden sonra bir tadil teklifi getireceğiz.

BAŞKAN — Bu yolda bir değiştirme oluyor onun için ben oya koyamıyacağım mazur görün.

Komisyonların başka talebi yoktur. 17 ne maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

FETHİ TEVETOĞLU (Samsun) — Efendim, itiraz ettiğim hususlardan birisi maddede vardır, Reis Bey. Son bendin işareti (D) harfi (Ç) olacak.

BAŞKAN — Prensibolarak 3 ncü madde de kabul şekilde düzeltilecektir. (D) harfi (Ç) olacak.

Üyelerin hal ve tercümeleri ve komisyonlara

üye seçimi

MADDE 18. — Üyeler C. Senatosuna katıldıklarında, komisyonların seçimi için meslek, ihtisas ve tahsillerini gösterir kısa hal tercümelerini ve katılmak istedikleri komisyonları bildiren birer belgeyi C. Senatosu Başkanlık Divanına verirler

Başkanlık Divanı, C. Senatosu grupları başkanları ile de temas ederek, grupların komisyonlara C. Senatosundaki kuvvetleri oranında katılmalarını sağlayacak şekilde aday listelerini düzenler ve üyelere dağıttırır.

Komisyonlara üye seçimi, aday listelerinin üyelere dağıtılmasını takibeden ikinci birleşimde yapılır.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Plân Komisyonu

MADDE 19. — Başkanlık, uzun vâdeli plânla ilgili gördüğü tasarı ve teklifleri en son olarak Plân Komisyonuna havale eder. Kanun tasarı ve teklifleri Hükümetin veya Genel Kurulun lüzum göstermesi halinde de, en son olarak bu komisyona havale olunur.

Plân Komisyonu, bundan başka, kamu harcama veya gelirlerinde, artış veya azalış gerektiren kanun tasarı ve tekliflerini yahut sadece belli maddeleri bu niteliği taşı-

yan tasarı veya tekliflerin söz konusu maddelerini inceler.

Vergi ve resimlerle ilgili kanun tasarısı ve teklifleri, Vakıflarla ilgili kanun tasarısı ve teklifleri ve malî işlerle ilgili kanun tasarısı ve teklifleri de bu komisyonda incelenir.

Bu komisyon ayrıca, kesinhesap kanun tasarılarını inceler ve Sayıştay tarafından yürürlükteki kanunlar gereğince verilen raporları görüşür ve bu raporlardaki mütalâalar hakkında bir rapor düzenliyerek Genel Kurula sunar. Bu raporlar Genel Kurulda sadece genel görüşme konusu olur.

Plân Komisyonu, diğer komisyonların rapor ve metinlerinde yürürlükteki uzun vâdeli plâna aykırı bulduğu hususları belirtir ve metni uzun vâdeli plâna uygun şekile sokar. Bu takdirdе, Genel Kuruldaki görüşmelerde esas, Plân Komisyonunun raporudur.

BÂŞKAN — Talep yoktur.

FETHİ TEVETOĞLU (Samsun) — Aşağıda 3 ncü fıkrada «..teklifleri de bu komisyonda incelenir» deniyor. «incelenirler» olacak, «ler» ekliyeceğiz.

BÂŞKAN «...Söz konusu maddelerini inceleyenler» «incelenirler» olacaktır.

FETHİ TEVETOĞLU (Samsun) — 3 ncü fıkrada efendim... «Vergi ve resimlerle ilgili kanun tasarısı ve teklifleri, Vakıflarla ilgili kanun tasarısı ve teklifleri ve malî işlerle ilgili kanun tasarısı ve teklifleri de bu komisyonda incelenirler.»

BÂŞKAN — «İncelenir» olması lâzım Sayın Tevetoğlu. Teklifinizden vazgeçiyorsunuz değil mi?

FETHİ TEVETOĞLU (Samsun) — O kadar say incelenmez, incelenirler.

BÂŞKAN — Şimdi, okuyalım. «Vergi ve resimlerle ilgili kanun tasarısı ve teklifleri, Vakıflarla ilgili kanun tasarısı ve teklifleri ve malî işlerle ilgili kanun tasarısı ve teklifleri de bu komisyonda incelenir.»

FETHİ TEVETOĞLU (Samsun) — Vazgeçiyorum efendim.

BÂŞKAN — Başka bir teklif yok. 19 ncü maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonlarda Başkan, Başkanvekili ve kâtip seçimi

MADDE 20. — Komisyonlar C. Senatosu Başkanının üyelerden her birine yapacağı yazılı davet üzerine, üye tamsayılarının en az üçte ikisiyle toplanarak, kendilerine gizli oyla ve salt çoğunlukla bir başkan, bir sözcü, bir kâtip ve gerekirse bir başkanvekili seçerler.

Üçer gün ara ile yapılacak iki toplantıda yeter sayı sağlanamazsa, üçüncü toplantı üye tamsayısının salt çoğunluğu ile yapılır.

Bir komisyonda lüzum görülürse belirli bir madde için, özel bir sözcü seçilir.

Komisyon başkanının veya vekilinin bulunmaması halinde sözcü ona vekâlet eder, yahut ayrıca bir başkanvekili seçilir.

BÂŞKAN — Madde üzerinde bir talep var mı? Buyurun Sayın Tevetoğlu.

FETHİ TEVETOĞLU (Samsun) — Son paragrafta «Komisyon Başkanının veya Vekilinin» deniyor. Bunun «Komisyonda Başkan veya Başkanvekili bulunmadığı halinde» olması lâzımdır.

BÂŞKAN — Bu doğrudur Sayın Tevetoğlu.

FETHİ TEVETOĞLU (Samsun) — Şu şekilde değiştirilmesi lâzımdır. «Komisyonda Başkan veya Başkanvekili bulunmaması halinde sözcü ona vekâlet eder.»

BÂŞKAN — Komisyon katılıyor mu?

İÇTÜZÜK KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NÜVİT YETKİN (Malatya) — Bizce bir mahzur yoktur, katlıyoruz.

BÂŞKAN — Sayın Tevetoğlu lütfen fıkrayı bir kere daha okuyunuz.

FETHİ TEVETOĞLU (Samsun) — «Komisyonda Başkanın veya Başkanvekilinin bulunmaması halinde sözcü ona vekâlet eder, yahut ayrıca bir Başkanvekili seçilir.»

BÂŞKAN — Maddeyi bu tashihatiyle oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

İkinci Kısım

Yasama yetkisinin kullanılışı

Birinci Bölüm

Kanun tasarıları ve teklifleri

Kanun teklifine yetkili olanlar

MADDE 21. — Kanun teklif etmeye, Ba-

kanlar Kurulu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri yetkilidir.

Üyeler, kendi tekliflerini her iki Meclisin ilgili komisyonlarında savunabilirler.

BAŞKAN — Değiştirme talebi yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarı ve tekliflerin gerekçesi

MADDE 22. — Tasarı ve tekliflerin gerekçeli olması ve gerekçede önce tasarı veya teklifin tümü, sonra maddeleri hakkında bilgi verilmesi şarttır.

BAŞKAN — Değiştirme talebi yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarı ve tekliflerin komisyonlara havalesi

MADDE 23. — C. Senatosu Başkanı, Millet Meclisi Başkanlığından gelen tasarı ve teklifleri ilgili komisyonlara re'sen havale ve durumu Tutanak Dergisinde dereceder.

Bu havaleye bir C. Senatosu üyesi itiraz etmek isterse, ilk veya sonraki birleşim başında söz alır.

BAŞKAN — Değiştirme talebi yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarı veya teklifi geri alma

MADDE 24. — Millet Meclisi tarafından kabul veya reddedilerek C. Senatosu Başkanlığına gönderilen kanun tasarısı veya teklifleri geri alınamaz.

BAŞKAN — Değiştirme talebi yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi halinde C. Senatosu çalışmaları

MADDE 25. — Millet Meclisince alınan bir kararlar veya Anayasanın 108 nci maddesine göre Cumhurbaşkanınca Millet Meclisi seçimlerinin yenilenmesine karar verilmesi halinde Cumhuriyet Senatosu çalışmalarına devam eder. Şu kadar ki, görüşmeler sonunda bir tasarı veya teklifin Anayasanın 92 nci maddesi uyarınca Millet Meclisine iadesi gerektiği takdirde iade için yeni Meclisin toplanması beklenir.

BAŞKAN — Değiştirme talebi yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum : Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

İkinci Bölüm

Komisyonların çalışması

Komisyonların çalışma yerleri ve konuları

MADDE 26. — Komisyonlar C. Senatosu Başkanlığınca kendilerine ayrılan odalarda toplanırlar.

Komisyonla tevdi edilen işlerin intacı için gerekli bütün faaliyetleri ifa ederler.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen... Buyurun.

FETHİ TEVETOĞLU (Samsun) — Buradaki intaç kelimesinin sonuçlanması şeklinde düzeltilmesini rica ediyorum. Diğer yerlerde sonuçlanması şeklinde geçmektedir.

BAŞKAN — «Komisyona tevdi edilen işlerin sonuçlanması için gerekli bütün faaliyetleri ifa ederler.» «İntaç» ın «Sonuçlanması» şeklinde değiştirilmesine komisyon katılıyor mu?

İÇTÜZÜK KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NÜVİT YETKİN (Malatya) — Katılıyoruz.

BAŞKAN — 26 ncı maddeyi bu değişiklikte oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon gündemleri ve davet usulü

MADDE 27. — Komisyon gündemleri, komisyon başkanlarınca hazırlanarak birleşimden bir gün önce üyelere dağıtılır ve Ankara gazetelerinden biri ile yayımlanır.

C. Senatosu veya komisyon başkanı, acele hallerde komisyon üyelerini, radyo telefon gibi vasıtalarla faydalanmak suretiyle de toplantıya çağırabilir.

BAŞKAN — Talep... Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonlarda işlerin görüşülmesine başlama zamanı

MADDE 28. — Komisyonlar, acele işler haric olmak üzere, kendilerine havale edilen işlerin görüşülmesine ancak kırk sekiz saat sonra başlarlar.

Genel Kurulda görüşülen bir kanunun komisyona iade olunmuş bir veya daha ziyade maddesinin müzakeresi bundan müstesnadır.

BAŞKAN — Talep... Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonların toplantı ve karar yeter sayısı

MADDE 29. — Komisyonlar, üye tamsayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve mevcut salt çoğunluğu ile karar verir.

BAŞKAN — Talep... Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonlarda gizli oturum

MADDE 30. — Bir komisyonda gizli oturum yapılmasını ilgili Bakan yahut komisyon üyelerinin üçte biri isteyebilir.

Gizli oturumda, ilgili Bakan veya onun tensibedeceği uzmanlarla komisyon üyelerinden başkası bulunamaz. Ancak, bir milletvekili veya komisyon üyesi olmayan bir C. Senatosu üyesi tarafından yapılan bir kanun teklifi görüşülmekte ise teklif sahipleri gizli oturumda hazır bulunabilirler.

Gizli oturum yapılması görüşmelerin sır olarak saklanmasına söz verilmek demektir.

BAŞKAN — Değiştirme talebi yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İşin diğer iki komisyona tevdi

MADDE 31. — Bir komisyon kendisine havale edilen tasarı ve teklifin diğer bir komisyona aidolduğunu mütalâa ederse, gerekçe beyan ederek o komisyona havalesini C. Senatosu Başkanlığından isteyebilir.

Bir komisyon belli bir konu hakkında önce diğer bir komisyonun mütalâasını almaya lüzum görürse, o komisyona konuyu bildirerek, düşüncesini sorabilir.

Mütalâası sorulan komisyonun raporu, diğer raporlar gibi basılır ve üyelere dağıtılır.

BAŞKAN — Değiştirme talebi yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonlara havale edilen evrakın
bastırılması

MADDE 32. — Komisyona havale edilen kâğıtlar, Başkanın tensibi veya komisyon üyelerinden beş kişinin talebi üzerine o komisyondan bastırılır.

BAŞKAN — Değiştirme talebi yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonların tutanakları

MADDE 33. — Komisyon görüşmeleri özet olarak zaptedilir. Şu kadar ki, komisyon, görüşmelerin tümünün steno ile zaptedilmesine karar verebilir.

Tutanağı başkan ve üyeler imza ederler.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonların raporları

MADDE 34. — Komisyon raporlarını; başkan, sözcü ve kâtip ile görüşmelerde hazır bulunmuş olan üyeler imza eder. Raporlar C. Senatosu Başkanlığına verilir. Başkanlık Divanı bu raporları derhal bastırarak üyelere dağıttırır.

Bu suretle basılıp dağıtılmayan raporlar Genel Kurulda görüşülemez. Komisyon raporları Başkanlığa verildikçe re'sen Tutanak Dergisine ve gündeme geçer.

Komisyon üyesi, muhalefeti sebebini raporda açıklamak mecburiyetindedir. Aksi halde rapor aleyhinde konuşamaz ve sözcüden soru soramaz.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonların Genel Kurulda savunmaları

MADDE 35. — Bir tasarı veya teklifi Genel Kurulda ilgili komisyon savunur.

Diğer bir veya daha ziyade komisyonda aynı tasarı veya teklif hakkında görüşme yapılmış ve rapor düzenlenmiş ise o komisyonlar, gerektiğinde, yalnız kendilerine aidolan madde veya kısımları savunurlar.

Raporu görüşülen bir komisyonun başkan ve sözcüsü ve üyeleri komisyondan ayrılan kısmında otururlar.

Komisyonun salt çoğunluğu hazır bulunmadığı takdirde, gelmeyen üyeler, önermeleri kabul veya ret için, sözcüye yetki vermiş sayılırlar.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarı ve tekliflerin komisyonlarca neticelendirme zamanı

MADDE 36. — Komisyonlar kendilerine havale edilen tasarı ve teklifleri Millet Meclisi komisyonlarında o tasarı ve tekliflerin görüşülmesi için geçen zamana eşit bir süre içinde sonuçlandırıp Genel Kurula göndermekle yükümlüdürler. Şu kadar ki bu süre, bir buçuk ayı geçemez.

Bir tasarı veya teklif yukardaki fıkrada yazılı süre içinde sonuçlandırılmadığı takdirde Hükümet veya teklif sahibi, bunların doğrudan doğruya gündeme alınmasını Genel Kuruldan isteyebilir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonların Bakanlıklarla muhaberesi

MADDE 37. — Komisyonlar, bütün bakanlıklarla doğrudan doğruya muhabere edebilirler.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon üyelerinin devamsızlığı

MADDE 38. — Komisyon toplantılarına özürsüz veya izinsiz olarak aralıksız dört birleşim katılmıyanlar veya devamsızlıkları bir ay içinde yedi birleşimi geçenler, komisyonlardan çekilmiş sayılır ve yerlerine yenilerinin seçilmesi için durum derhal C. Senatosu Başkanlığına bildirilir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Görüşme usulü

MADDE 39. — Komisyonların görüşmelerinde, C. Senatosu Genel Kurulunun görüşme usulü uygulanır.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonlarda özel görüşme.

MADDE 40. — Komisyonların vazife sahalarına giren önemli konular üzerinde, komisyonun veya ilgili Bakanın istemi üzerine özel görüşme yapılabilir.

Özel görüşme yapılacağı gün, Bakanla komisyon başkanı tarafından birlikte kararlaştırılır.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonlarda söz kesmek, şahsiyatla uğraşmak ve düzeni bozmak

MADDE 41. — Bir komisyonlarda söz kesilir veya şahsiyatla uğraşılır yahut düzenliği bozacak hareketlerde bulunulursa; komisyon başkanı ilkinde uyarır, devamı halinde gerekirse oturuma ara verir ve meseleyi C. Senatosu Başkanına bildirir.

C. Senatosu Başkanı, bu gibi düzenlik bozucu hareketlerinden dolayı şikâyet olunan üye hakkında gerekli disiplin kovuşturması yapar.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonların ara verme ve tatilde çalışması

MADDE 42. — Ara verme sırasında, komisyonlar çalışmalarına devam edebilirler.

C. Senatosunun tatilinde komisyonların çalışmaları özel kanunun bunu öngörmesine veya belli işlerde Genel Kurulun yetki vermesine bağlıdır.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon belgelerinin saklanması

MADDE 43. — Komisyonun belgeleriyle tutanakları ve bunların ilgili bulundukları tasarı ve teklifler, Genel Kurulca karara bağlandıktan sonra, C. Senatosu Başkanlık Divanıca C. Senatosu arşivinde muhafaza ettirilir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Üçüncü Bölüm

Gündem

C. Senatosunun gündemi

MADDE 44. — C. Senatosunun gündemi Başkanlık Divanıca aşağıdaki sıraya göre düzenlenir.

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

II

SORULAR, GENSORULAR VE GENEL
GÖRÜŞME

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞ-
TIRILAN İŞLER

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI
VERİLEN İŞLER

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜ-
ŞÜLECEK İŞLER

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK
İŞLER

III, IV ve V. bölümlerde yazılı işler komisyonlardan Başkanlığa gelme sırasına göre görüşülür. Ancak, gerekirse Genel Kurul bu sırayı değiştirebilir.

Gündem en az 24 saat önce Başkanlığa ve bütün bakanlıklara gönderilir ve üyelere ilân olunur.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Dördüncü Bölüm

C. Senatosunda öncelik ve ivedilikle görüşme
Öncelikle görüşme kararı.

MADDE 45. — Hükümet veya komisyon tarafından yazılı ve gerekçeli bir istek üzerine, C. Senatosu, uygun görürse bir tasarı veya teklifin diğer işlerden önce görüşülmesine karar verebilir.

BAŞKAN — Değiştirme talebi yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İvedilik kararının nasıl isteneceği ve şartları

MADDE 46. — Bir tasarı veya teklif C. Senatosuna sunulurken veya birinci görüşmesinden evvel Hükümet veya teklif sahibi yahut ilgili komisyon ivedilik kararı verilmesini isteyebilirler.

Bir tasarı veya teklifin yalnız bir defa görüşülmesiyle yetinilmesi için C. Senatosunun kabul edeceği esaslı bir sebebolmadıkça ivedilik kararı verilemez.

İvedilik kararını isteyenler, gerektiğinde, o kararın geri alınmasını da isteyebilirler.

BAŞKAN — Değiştirme talebi yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İvedilik kararının verilmesi

MADDE 47. — Yukardaki maddede belirtilen şartlar bulunduğu takdirde ivedilik kararının yazılı olarak istenmesi lâzımdır.

İvedilik teklifinin lehinde ve aleyhinde birer üyeye söz verilerek işari oyla kabul veya reddedilir.

BAŞKAN — Değiştirme talebi yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İvedilik kararının sonucu

MADDE 48. — İvedilikle görüşülmesine karar verilen tasarı veya teklifler yalnız bir defa görüşülür.

BAŞKAN — Değiştirme talebi yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Öncelikle görüşme kararının sonucu

MADDE 49. — Bir tasarı veya teklifin öncelikle görüşülmesine karar verilmesi, ivedilikle görüşme kararı sayılmaz; yalnız öncelikle görüşülmesine karar verilen işler iki defa görüşülür.

BAŞKAN — Değiştirme talebi yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Beşinci Bölüm

Birleşimler

C. Senatosunun toplantı günleri

MADDE 50. — C. Senatosu, başka türlü karar vermedikçe, tatile raslanamaması kaydıyla Salı ve Perşembe günleri toplanır.

Anayasanın 83 ücü maddesinin 3 ücü fıkrasıyla bu Tüzüğün 1 ücü maddesi hükmü saklıdır.

BAŞKAN — Değiştirme talebi yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yoklama

MADDE 51. — C. Senatosu Genel Kurulunda yoklama, üyelerin ismi ve birleşimin günü yazılı defterin üyeler tarafından imzalanması suretiyle yapılır.

Yoklama defterinde imzası bulunmayanlar toplantıya katılmamış sayılır ve bunların isimleri Tutanak Dergisine geçirilir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Birleşimin açılması ve yetersayı

MADDE 52. — Başkan, birleşimi saatinde açar ve görüşmelerin sonunda kapar.

Üye tamsayısının yarısından bir fazlası hazır bulunmadıkça görüşmeye başlanamaz.

Yetersayı yoksa Başkan görüşmeye başlanamayacağını bildirir veya sonradan yetersayı bulunma ihtimali varsa birleşimi en geç bir saat sonraya bırakır.

Birleşim o gün yapılamazsa, ertesi birleşim için belli günde yine o gündem ile toplanılır.

Oturum esnasında yetersayı olup olmadığundan Başkanlık Divanı tereddüdeder veya üyelere beşi sözle veya yazılı olarak yeter sayı olmadığını ileri sürerse yoklama yapılır.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Oturum esnasında yoklama

MADDE 53. — Oturum esnasında yapılacak yoklama, ad defterini Divan kâtiplerinden birinin yüksek sesle okunması ve üyelerin (Burada) demeleri suretiyle yapılır.

BAŞKAN — Değiştirme talebi yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Gündem dışı konuşma isteği

MADDE 54. — Bir üyenin gündem dışı bir diyeceği olursa, gündeme geçilmeden önce, mevzu ve mahiyetini yazılı olarak Başkana bildirir. Söz verip verememek Başkanın takdirine bağlıdır.

Başkanın söz vermemesi halinde üye ısrar ederse, Genel Kurul görüşmesiz işari oyla bu konuda bir karar verir.

Gündem dışı konuşmalar üzerinde müzakerre açılmaz.

BAŞKAN — Değiştirme talebi yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Kürsüden konuşma

MADDE 55. — Hiçbir üye, önceden ismini yazdırmadan yahut birleşim esnasında Başkan-
dan izin almadan söz söyleyemez.

Söz, kürsüden söylenir ve Genel Kurula hitabedilir.

Bir üyenin pek kısa bir diyeceği olursa, Başkan, onun bulunduğu yerden söylemesine izin verebilir. Bu takdirde o üye Başkana hitabeder.

BAŞKAN — Değiştirme talebi yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Konuşma sırası ve yeterlik önergesi verilmesi halinde izlenecek yol.

MADDE 56. — Söz isteyenler isteyiş sırasına göre kaydedilir ve aynı sıra ile konuşurlar.

Başkan, söz alanların adlarını sırası ile Kurula bildirir.

Komisyon veya grup adına söz istendiği takdirde, komisyon-başkanı veya sözcüsü ile grup başkanı ve sözcüleri sıraya bağlı değildirler. Ancak, bir konu üzerinde bütün gruplar adına konuşmalar bitmeden, evvelce konuşmuş olan grup sözcüsüne yeniden söz verilemez.

Son söz C. Senatosu üyesindedir.

Genel Kurul isterse, görüşülen işlerin lehinde, aleyhinde ve üzerinde konuşmak isteyenlere sıra ile söz verilmesine karar verebilir. Bir konunun görüşülmesine başlanmadan önce söz için adını kaydettirenlerin sayısı altıyı geçerse, Başkan bu usulü kendiliğinden uygulayabilir.

Görüşülen konunun lehinde, aleyhinde ve üzerinde en az ikişer üye konuşmadan, yeterlik önergesi oya konamaz.

Yeterlik önergesi aleyhinde söz isteyenler bulunursa iclerinden yalnız birine söz verilir ve önergenin kabul veya reddi için işari oya başvurulur.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Söz sırasını başkasına vermek

MADDE 57. — Bir üye, aldığı söz sırasını daha sonra söz almış olan bir arkadaşına verebilir. Sözünü arkadaşına bırakan üye, onun sırasında söz söyleme hakkını haizdir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Usul hakkında konuşma

MADDE 58. — Usul hakkındaki konuşma istekleri, asıl mesele hakkındaki konuşma is-

teklerinden önceye alınır. Usul hakkındaki konuşmalar; bir konunun görüşülmesine yer olmadığına, gündeme veya bu Tüzük hükümlerine uyulması gerektiğine ilişkin olur.

Bir üyenin usul hakkındaki teklifinin leh ve aleyhinde, ancak iki üye onar dakika söz söyleyebilirler. Neticede oya başvurulmak gerekirse mesele işari oyla çözülür.

BAŞKAN — Değiştirme talebi yoktur. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hükümetin veya temsilcilerin toplantıda hazır bulunmaları

MADDE 59. — Başbakan yahut onun yetki verdiği bir bakan veya birinci derecede sorumlu daire âmirlerinden biri; Hükümet adına düşüncesini bildirmek üzere, her görüşmenin başından sonuna kadar hazır bulunur. Bundan başka bir bakanlıkla ilgili tasarrufların görüşülmesi sırasında bakanın yahut onun namına birinci derecede sorumlu daire âmirlerinden birinin bulunması şarttır. Bulunmazlarsa, görüşme, bir defaya mahsus olmak üzere gelecek toplantıya bırakılır.

Bakanlar veya Hükümet adına gönderilen birinci derecede sorumlu daire âmirleri, komisyon başkan ve sözcülerinden önce ve sıraya tabi olmaksızın söz söyleyebilirler.

BAŞKAN — Değiştirme talebi yoktur. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bakanlar adına söz söyleyeceklerin belgeleri

MADDE 60. — Bakanlar adına Genel Kurulda söz söylemek için gönderilecek birinci derecedeki Daire başkanları, Bakanlıklardan her veyahut yalnız bir iş için konuşmaya yetkili olduğuna dair Başkanlığa yazılmış belgeyi yanlarında bulundurlar.

Bu belge görüşmelerden önce Başkanlığa verilir.

Başkan, gelen zatın hangi Bakanlık namına söz söyleyeceğini Genel Kurula bildirir.

Sayıştay Başkanı ile İkinci Başkanlar gerekirse C. Senatosunda açıklamada bulunabilirler.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yazılı konuşma

MADDE 61. — C. Senatosu toplantılarında; üyeler tarafından, yirmi dakikadan fazla yazılı konuşma yapılamaz.

Yazılı olmayan konuşmaların süresi, Başkanlığın teklifi üzerine, görüşme konusunun önemine ve söz isteyenlerin sayısına göre Genel Kurula kararlaştırılabilir.

Bu takyit on dakikadan aşağı indirilemez.

Hükümet, komisyon ve gruplar adına yapılan konuşmalarda bu hükümler uygulanmaz.

BAŞKAN — Talep... Buyurun.

FETHİ TEVETOĞLU (Samsun) — Bu maddenin sonunda, ikinci cümlede, 19 ncu sayfanın başında «bu takyit on dakikadan aşağı indirilemez» denmektedir. Takyit kelimesinin kısıtlama olarak değiştirilmesini ve maddenin «bu kısıtlama on dakikadan aşağı indirilemez» şeklini almasını arz ederim.

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu?

İÇTÜZÜK KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NÜVİT YETKİN (Malatya) — Katılmıyoruz.

SAHİR KURUTLUOĞLU (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Kısıtlama takyidinin karşılığı değildir; hacirin karşılığıdır.

FETHİ TEVETOĞLU (Samsun) — Başka yerlerde aynen geçiyor efendim.

SAHİR KURUTLUOĞLU (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Yanlış. Hacirin karşılığıdır.

İÇTÜZÜK KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NÜVİT YETKİN (Malatya) — Takyidolarak kullanılıyor. Komisyon «takyit» kelimesine «kısıtlama» olarak katılıyor. Yalnız bu kelime «hacir» mânasına değil, kayıtlama mânasına alınacak.

BAŞKAN — Buradaki «kısıtlama» kelimesi Medeni Kanundaki «hacir» mânasında değil «kayıtlama» mânasında alınacak.

İÇTÜZÜK KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NÜVİT YETKİN (Malatya) — «Kayıtlama» olarak düzeltilsin efendim. («kayıtlama olsun» sesleri)

BAŞKAN — «Kayıtlama» şeklindeki düzeltmeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maddeyi bu şekliyle oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel Kurulda söz kesmek, şahsiyatla uğraşmak ve düzeni bozmak.

MADDE 62. — Genel Kurulda söz kesmek, şahsiyatla uğraşmak ve düzeni bozacak gösterilerde bulunmak yasaktır.

Söz söyleyen üyenin sözü, bu Tüzüğe uyması ve sadede gelmesi için, ancak Başkan tarafından kesilebilir.

Bir üye, iki defa sadede davet edildiği halde yine sadet dışı söz söylemeye devam ederse aynı birleşimde o konu hakkında konuşmaktan menedilmesi Başkan tarafından Genel Kurula teklif olunur. Genel Kurul, görüşmesiz işari oyla kararını verir.

BAŞKAN — Değiştirme talebi yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler.. Kabul etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Genel Kurulda kaba ve edep dışı konuşma

MADDE 63. — Bir üye, Genel Kurulda kaba ve edep dışı sözler kullanırsa; Başkan, hemen o üyeyi temiz dille konuşmaya davet eder. Devamı halinde, Başkan, üyenin sözünü keser.

Bir üye, Başkanlık Makamına, içinde bu gibi sözler bulunan bir önerge verirse; Başkan, düzeltilmek üzere, onu sahibine geriverir.

BAŞKAN — Talep?... Buyurun.

FETHİ TEVETOĞLU (Samsun) — «Başkanlık Makamına» ibaresinde «makam» küçük harfle olacak.

BAŞKAN — «Bir üye, Başkanlık Makamına» burada ki «Makamın» (M) sinin küçük harfle olması isteniyor. Komisyon katılıyor mu?

İQTÜZÜK KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NÜVİT YETKİN (Malatya) — Katılıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon iştirak ediyor. Maddeyi değişikliği ile birlikte oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Genel Kurulda gürültü çıkması

MADDE 64. — Genel Kurul görüşmeleri gürültüye sebeb olur ve Başkan bunu yatıştırma-ya muvaffak olamazsa ayağa kalkar, gürültü yine devam ederse oturuma ara verdiğini söyler. Eğer düzenin sağlanması mümkün olmazsa, bir saat süre ile görüşmeye ara verir. Bir saat geçince oturumu açar. Fakat gürültü yeniden başlarsa, oturuma son verir ve birleşimi başka bir güne bırakır.

BAŞKAN — Talep? Yok. Maddeyi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Kendisine sataşılın üye

MADDE 65. — Şahsına sataşılın yahut ileri sürdüğü görüşün aksine kendisine bir fikir isnadedilen üye, her zaman söz isteme hakkını haizdir. Bu halde o üye, ne münasebetle söz söylemeye kendini mecbur saydığını beyan eder,

Söz verip vermemek Başkanın takdirine bağlıdır.

Başkanın söz vermemesi halinde, üye ısrar ederse, Genel Kurul görüşmesiz işari oyla bu konuda bir karar verir.

BAŞKAN — Değiştirme talebi yoktur. Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

C. Senatosunda açık e gizli görüşme

MADDE 66. — C. Senaasosı görüşmeleri açıktır. Ancak, mühim sebeplerden dolayı, en az on üye yahut bir Bakan gizli görüşme teklifinde bulunabilir.

Bu teklif üzerine, dinleyiciler ve gerekirse memur ve hizmetliler toplantı salonundan çıkarılır. Teklif sahiplerinin gerekçeleri dinlendikten sonra, teklifin kabulü veya reddi için görüşmesiz işari oya başvurulur.

Gizli görüşmeden açık görüşmeye geçilmesi-ne, Başkanın teklifi üzerine, Genel Kurul karar verir.

Gizli görüşme yapılmasını isteyenlerin isimleri Tutanak Dergisinde açıklanır.

BAŞKAN — Değiştirme talebi yoktur. Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

(Gizli oturum tutanağı

MADDE 57. — Gizli oturum tutanağını Divan kâtipleri tutarlar. Fakat Genel Kurul karar verirse, görevli kâtipler de andiçirildikten sonra bu görevi yapabilirler.

Üyeler, bu tutanakları görmek hakkını haizdirler.

BAŞKAN — Talep? Yok. Maddeyi oyunuza sunacağım. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gizli oturum tutanak özetlerinin okunması, tutanak ve teypin saklanması

MADDE 68. — Gizli oturumun tutanak özetlerinin okunması için yine gizli oturum yapı-

lır. Tutanak özetinin okunmasından sonra bu özet ve gizli oturuma ait teyp ve daktilo ile yazılmış olan Tutanak Dergisi bir zarfa konarak hazır bulunan Başkan ve Divan Kâtipleri tarafından mamlâ mühürlenip C. Senatosu arşivine tevdi olunur.

Gizli tutanaklar en az on yıl geçtikten sonra C. Senatosu kararıyla yayımlanır.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Altıncı Bölüm

Kanunların görüşülmesi

Tasarı veya teklifin C. Senatosuna gelmesi ve iki defa görüşme

MADDE 69. — C. Senatosunun ilgili komisyonlarıncâ incelendikten sonra Genel Kurula gelen tasarı veya teklifleri, iki defa görüşülmek suretiyle sonuçlandırılır.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Görüşme zamanı

MADDE 70. — C. Senatosu ilgili komisyonlarıncâ incelenen kanun tasarı veya teklifleri bastırılarak üyelere dağıtılır. Dağıtımdan itibaren iki tam gün geçmedikçe gündeme alınmaz. Ancak, komisyon başkanları veya Hükümet veyahut ilgili Bakan daha önce gündeme alınma isteminde bulunabilirler. Yazılı gerekçeli olan istem üzerine Genel Kurul işari oyla kararını verir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bir defa görüşme

MADDE 71. — Bir defa görüşülecek kanun tasarı veya teklifleri şunlardır :

- İvedilikle görüşülmesine karar verilen tasarı veya teklifler;
- Gelir ve gider bütgesiyle kesinhesap kanununa, bütçe bölümlerinde aktarma veya olağanüstü ödenek isteklerine ait tasarılar;
- Cumhurbaşkanı tarafından iade olunan kanunlar;
- Reddedilen kanun tasarı ve teklifleri.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gerekçe ve maddeler tümünün okunup okunmaması

MADDE 72. — Bir tasarı veya teklifin görüşülmesine sıra gelince, Başkan, gerekçe ile maddelerin tümünün okunmasına lüzum olup olmadığını Genel Kurulun oyuna ayrı ayrı sunar. Kurul lüzum görürse bunlar aynen okunur.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarı ve teklifin tümü ve maddeleri üzerinde görüşme

MADDE 73. — Başkan, tasarı veya teklifin tümü üzerinde konuşmak isteyenlere söz verir.

Tasarı veya teklifin tümü üzerindeki görüşmeler bittikten sonra maddelere geçilmesi oya konur. Kabul edilirse görüşmeye devam olunur; kabul edilmezse tasarı veya teklif reddolunmuş sayılır.

Çeşitli fıkraları olan bir maddenin görüşülmesinde, Genel Kurul, fıkraların ayrı ayrı oya konmalarına karar verebilir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarı veya teklifin tümü hakkında söz isteme

MADDE 74. — Tasarı veya teklifin maddeleri üzerinde görüşme bittikten sonra tümü hakkında lehçe ve aleyhçe söz söylemek isteyenlerin sayısı birden fazla ise, Başkan, söz alma sırasına göre birer üyeye söz verir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İkinci görüşme zamanı

MADDE 75. — Tasarı ve tekliflerin ikinci görüşmeleri, birinci görüşmeden en az beş gün sonra yapılır.

İkinci görüşmenin beş gündün önce yapılmasını yalnız Hükümet veya ilgili komisyon gerekçe beyanı ile yazılı olarak isteyebilir.

İkinci görüşmede tasarı ve tekliflerin tümü üzerinde konuşulamaz. Ancak, tadil teklifleri üzerinde görüşülebilir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İbare, üslûp ve tertip hataları

MADDE 76. — Tasarı veya teklifin, kesin olarak oylanmasından önce, ibare ve üslûp veya tertip itibarıyla hatalı olduğu bir üye veya komisyon tarafından ileri sürülür ve bu iddia Genel Kurulca yerinde görülürse metin ilgili komisyona verilir.

Yapılan düzeltmelerin oyna sunulması lâzımdır.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hatalı olarak kabul edilen hükümlerin düzeltilmesi

MADDE 77. — Bir tasarı veya teklifin kesin olarak oylanmasından önce, komisyon veya bir üye, tasarı veya teklifin bir veya birkaç maddesinin hatalı olarak kabul edildiğini ileri sürerek gerekli değişikliğin yapılmasını istiyebilir.

C. Senatosu, teklif sahibini, komisyon ve Hükümeti dinledikten sonra teklifin kabul veya reddi hakkında görüşmesiz işari oyla karar verir.

BAŞKAN — Değiştirme talebi yoktur. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Üyelerce Hükümete veya komisyona soru yönelmek

MADDE 78. — Her üye, bir kanunun görüşülmesi sırasında, Hükümete veya komisyon sözcüsüne sorular yöneltebilir.

Yeterlik önergesi verilmeden önce yöneltilen sorular cevaplandırılmadan, bu önerge oya konulamaz.

BAŞKAN — Değiştirme talebi yoktur. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Aynen kabul

MADDE 79. — Millet Meclisinde kabul edilmiş olan tasarı veya teklif, C. Senatosunca değişiklik yapılmadan kabul edilirse bu metin kanunlaşır ve C. Senatosu Başkanı bunu Cumhurbaşkanına gönderir.

BAŞKAN — Değiştirme talebi yoktur. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değiştirerek kabul ve Karma Komisyon

MADDE 80. — a) C. Senatosu, kendisine gelen metni değiştirerek kabul ederse Başkan, bu değişik metni Millet Meclisi Başkanlığına gönderir. Millet Meclisinin bu değişikliği benimsemesi halinde metin kanunlaşır.

b) Millet Meclisi, C. Senatosunca yapılan bu değişikliği benimsemezse; her iki meclisin ilgili komisyonlarından seçilecek eşit sayıdaki üyelerden bir karma komisyon kurulur. Bu komisyon, hazırladığı metni Millet Meclisine sunar.

BAŞKAN — Değiştirme talebi yoktur. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Millet Meclisince reddedilen metnin C. Senatosunca da reddi

MADDE 81. — Millet Meclisince reddedilmiş bir tasarı veya teklif, C. Senatosunca da reddedilirse düşer.

BAŞKAN — Değiştirme talebi yoktur. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Millet Meclisince reddedilen metnin Senatoca kabulü

MADDE 82. — Millet Meclisince reddedilmiş bir tasarı veya teklif, C. Senatosunca olduğu gibi veya değiştirilerek kabul edilirse; C. Senatosu Başkanı, bu metni Millet Meclisi Başkanlığına gönderir.

C. Senatosundan gelen metin, Millet Meclisince değiştirilerek kabul edilirse; 80 nci maddenin (b) bendi hükümleri uygulanır.

BAŞKAN — Değiştirme talebi yoktur. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunların C. Senatosunda görüşme süresi

MADDE 83. — C. Senatosu, kendisine gönderilen bir metni; Millet Meclisi komisyonlarında ve Genel Kurulundaki görüşme süresini aşmayan bir süre içinde karara bağlar. Bu süre üç ayı geçemez ve ivedilik hallerinde onbeş günden ivedi olmayan hallerde bir aydan kısa olamaz. Bu süreler içinde karara bağlanamayan metinler, C. Senatosunca, Millet Meclisinden gelen şekli ile kabul edilmiş sayılır.

Bu maddede belirtilen süreler, Meclislerin tatili devamınca işlemez.

C. Senatosu kendisine gelen metni, birinci fıkrada yazılı sürelerden önce karara bağlayabilir.

BASKAN — Talep... Buyurun.

FETHİ TEVETOĞLU (Samsun) — Bu maddede «Bu süre üç ayı geçemez ve ivedilik hallerinde onbeş günden, ivedi olmayan hallerde bir aydan kısa olamaz» denmektedir. Bu cümle «Bu süre üç ayı geçemez ve ivedilik hallerinde onbeş günden, ivedilik arz etmeyen hallerde bir aydan kısa olamaz» şeklinde düzeltilirse tekrar edilen olmaz ve olamaz kelimeleri kalkıyor ve madde daha sarıh bir mâna kazanıyor. Arz ederim.

BASKAN — Onbeş günden sonra virgül konup ivedilik arz etmeyen hallerde bir aydan kısa olamaz şekli ile düzeltilmesine Komisyon muvafakat ediyor mu?

İÇTÜZÜK KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NÜVİT YETKİN (Malatya) — Ediyoruz.

BASKAN — Değişikliği oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

83 nci maddeyi bu şekliyle oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Cumhurbaşkanı tarafından iade edilen kanunun görüşülmesi

MADDE 84. — Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 93 nci maddesi gereğince, Cumhurbaşkanı tarafından iade edilen bir kanun; C. Senatosuna geldiği zaman aidolduğu komisyona havale olunur.

Komisyon, gerekli görüşmeleri yaptıktan sonra, o kanun hakkında düzenliyeceği raporu Genel Kurula sunar. Genel Kurulca; iade edilen kanun, yeni bir tasarı veya teklifte olduğu gibi, yenibaştan görüşülür ve oylamaya baş vurulur.

BASKAN — Değiştirme talebi yoktur. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Andlaşmalar üzerinde görüşme

MADDE 85. — Türkiye Cumhuriyeti adına yabancı devletlerle ve milletlerarası kuruluşlarla yapılacak andlaşmaların onaylanmalarını uygun bulan kanun tasarılarının görüşülmesinde, andlaşmanın ihtiva ettiği maddeler oya konmaz ve metinler hakkında tadil teklifleri yapılamaz.

Birinci görüşme sırasında, maddeler hakkında ileri sürülecek itirazlar; tasarının komisyonuna iadesini istemek şeklinde olur.

Komisyon, bu suretle kendisine havale edilmiş olan itirazların tümü hakkında bir rapor düzenler ve bu rapor basılarak C. Senatosu üyelerine dağıtılır.

Raporda, tasarının kabul ve reddedildiğinin belirtilmesi şarttır.

BASKAN — Değiştirme talebi yoktur. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yedinci Bölüm

Bütçe görüşmeleri ve uzun vâdeli plân

Bütçe tasarıları üzerinde görüşme

MADDE 86. — Genel ve katma bütçe tasarıları ile millî bütçe tahminlerini gösteren rapor, ek ödenek ve aktarma tasarı ve teklifleri Karma Bütçe Komisyonunda; bunun dışında kalan bütçe ile ilgili tasarılarla teklifler ise, C. Senatosu Bütçe Komisyonunda görüşülür.

BASKAN — Değiştirme talebi yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

C. Senatosunun çalışına müddeti

MADDE 87. — Karma Bütçe Komisyonunun hazırladığı metin C. Senatosu Başkanlık Divanınca üyelere dağıtılmasından iki tam gün geçtikten sonra gündeme alınır.

C. Senatosu Genel Kurulu görüşmelerinin en geç on gün içinde karara bağlar ve metni Karma Bütçe Komisyonuna iade eder.

BASKAN — Değiştirme talebi yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Üyelerin görüşlerini açıklamaları

MADDE 88. — Üyeler, bakanlık ve daire bütçeleriyle katma bütçeler hakkındaki düşüncelerini, her bütçenin tümü üzerindeki görüşmeler sırasında, C. Senatosu Genel Kurulunda açıklarlar.

Bölümler ve değişiklik önermeleri, üzerlerinde ayrıca görüşme yapılmaksızın, C. Senatosu Genel Kurulunda okunur ve oya konur.

Ek ödenek ve aktarma tasarı ve teklifleri hakkında da bu hükümler uygulanır.

BASKAN — Değiştirme talebi yoktur. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gider artırıcı veya belli gelirleri azaltıcı teklif yapılmaması.

MADDE 89. — Üyeler, bütçe kanunu tasarılarının C. Senatosu Genel Kurulunda görüşülmesi sırasında, gider artırıcı veya belli gelirleri azaltıcı teklifler yapamazlar.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuz sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Uzun vâdeli plânın görüşülmesi.

MADDE 90. — Plân Karma Komisyonundan gelen uzun vâdeli plân hemen bastırılıp üyelere dağıtılır ve dağıtma tarihinden itibaren tam iki gün geçtikten sonra C. Senatosu Genel Kurulunda görüşmelere başlanır.

C. Senatosu Genel Kurulu bu metni en çok altı gün içinde aralıksız görüşüp karara bağlar. Genel Kurulda görüşmeler, plânın tümü üzerinde yapılır.

Plân, C. Senatosu Genel Kurulunda bir defa görüşülür.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuz sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değiştirge ve geriverme önermeleri.

MADDE 91. — Plânın tümü üzerindeki görüşmeler bittikten sonra önce Hükümet tarafından plânın bütünlüğünü bozmıyacağı belirtilen değiştirmeler oylanır.

Plânın bütünlüğünü bozacağı Hükümetçe belirtilen değiştirmeler gerekçeli geriverme önermesi sayılır. Bunlar ve plânın Hükümete geriverilmesine dair gerekçeli önermeler görüşüldükten sonra gerekçeler ayrı ayrı oylanır.

Dikkate alınmasına karar verilen geriverme önermeleri üzerinde en sonra yeniden görüşme açılır. Gerek birinci, gerek ikinci görüşme sırasında, bunlardan her biri hakkında sadece Hükümet Karma Komisyon ve geriverme önermesindeki birinci imza sahibi veya göstereceği bir diğer imza sahibi birer defa konuşabilir.

Bu görüşmeler sonunda geriverme gerekçeleri tekrar ayrı ayrı oylanır. Bundan sonra plânın tümü açık oya konur ve plân kabul edilen geriverme gerekçeleriyle birlikte Plân Karma Komisyonuna sevk edilir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuz sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sekizinci Bölüm

Kamu İktisadi Teşebbüslerinin denetlenmesi
Görüşmelere başlama ve süre.

MADDE 92. — Kamu İktisadi Teşebbüsleri Karma Komisyon raporları Başkanlığa tevdi edildikten sonra basılıp üyelere dağıtılır. Dağıtımdan iki tam gün geçtikten sonra Genel Kurulda görüşmelere başlanır. Görüşmeler Kamu İktisadi Teşebbüsleri Karma Komisyon raporları ve bu teşebbüslerin bilâncoları ile kâr ve zarar hesaplarını gösterir ekler üzerinde yapılır.

Görüşme süresi onbeş gündür.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuz sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Görüşme usulü.

MADDE 93. — Tümü üzerindeki görüşmelerden sonra her Kamu İktisadi Teşebbüsünün bilâncosu ile kâr ve zarar hesabı üzerinde görüşme açılır. Komisyon raporunun onanmaması veya geri çevrilmesini isteyen önerge veya önermeler verilmişse değişik önermelerden her birinin sahiplerinden birine, Hükümet ve komisyona onar dakikalık konuşma hakkı verilir; önermeler oya konur. Önergeler kabul edilmezse, Karma Komisyon raporu oylanır, dikkate alınması kabul edilen önermeler üzerinde yukardaki usule göre yeniden görüşme açılır; neticede tekrar oya başvurulur. Önerge kabul edilirse, Kamu İktisadi Teşebbüsleri Karma Komisyon raporu reddedilmiş sayılır.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuz sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Dokuzuncu Bölüm

Tadil teklifleri

Tadil teklifinin şekli.

MADDE 94. — Tasarı veya teklifin bir veya birkaç maddesi hakkındaki tadil teklifi; o tasarı veya teklif henüz komisyonda ise komisyon başkanına, Genel Kurulda görüşülmekte ise C. Senatosu Başkanına sunulur.

Tadil teklifi, ilgili bulunduğu madde numaralarını açıkça göstermeli ve gerekçeli olmalıdır.

Tadil teklifi, gerekçesiyle birlikte, komisyon raporunun altında bastırılır.

Tasarı veya teklifin C. Senatosunda görüşülmesi sırasında, yeri gelince tadil teklifinin sahibi gerekçesini açıklar.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuz sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tadil teklifinin komisyona havalesi.

MADDE 95. — Bir tasarı veya teklifin birinci veya ikinci görüşmesi sırasında, söze; tadil teklifinin komisyona havalesini isterse, bunun kabulü mecburidir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuz sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyona verilmesi mecburi olan tadil teklifi.

MADDE 96. — Bir tasarı veya teklifin birinci görüşmesi bittikten sonra yapılan tadil tekliflerinin, ilgili komisyona verilmesi mecburidir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuz sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tadil teklifinin komisyonda izahı

MADDE 97. — Birinci ve ikinci görüşme sırasında yapılan tadil tekliflerinin, komisyona havalesi komisyon tarafından istenmediği takdirde; bu tadillerin gerekçesi, sahipleri tarafından kısaca Genel Kurula açıklanır.

İkinci görüşme sırasında buna yalnız komisyon cevap verebilir.

Bunun üzerinde tadil teklifinin dikkate alınıp alınmamasına, Genel Kurula karar verilir.

Tadil teklifi dikkate alınırse komisyona havale edilir. Komisyon dikkate alınan tadil teklifine uymak zorunda değildir. Son karar Genel Kurula aittir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuz sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tadil teklif edenlerin komisyondalar
dinlenmesi

MADDE 98. — Tadil teklif edenler tekliflerinin havale olunduğu komisyonda fikirlerini beyan etmek isterlerse mütalâalarının dinlenmesi zaruridir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuz sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bir tasarı veya teklife yeni maddeler
eklenmesi isteği

MADDE 99. — Bir tasarı veya teklife yeni maddeler eklenmesinin istenmesi halinde bu bölüm hükümleri uygulanır.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuz sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Onuncu Bölüm

İki Meclisin karma komisyonları

Üye oranı

MADDE 100. — C. Senatosu ve Millet Meclisi üyelerinden kurulacak karma komisyonlar için Anayasada üye sayısı tesbit edilmemişse bu karma komisyonlara katılacak C. Senatosu üyelerinin oranı 10 da dörtten az olamaz.

Bu şekilde kurulacak karma komisyonların Başkanlık Divanı için de aynı oran şarttır.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuz sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Üye seçimi

MADDE 101. — Anayasanın 92 nci maddesi gereğince, C. Senatosu Genel Kuruluna reddedilen veya değiştirilerek kabul edilen metni M. Meclisinin benimsenmesi üzerine, her iki Meclisin ilgili komisyonlarından seçilecek eşit sayıdaki üye seçimi ilgili komisyone yapılır. İlgili komisyon birden fazla ise birlikte toplanarak karma komisyon üyelerini seçerler. Cumhuriyet Senatosu Başkanı keyfiyeti Genel Kurulun tasvibine sunar.

C. Senatosu Genel Kurulunun reddettiği veya değiştirerek kabul ettiği metinler hakkında karar salt çoğunlukla alınmışsa, karma komisyona seçilecek üyeler, C. Senatosu Genel Kurulu kararını benimsiyenler arasından seçilir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuz sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Dilekçe Karma Komisyonu raporlarının
görüşülmesi

MADDE 102. — Dilekçe Karma Komisyonu raporlarının bir milletvekili veya C. Senatosu üyesi tarafından itiraza uğraması halinde, Dilekçe Karma Komisyonu raporu üzerinde Genel Kurulda yapılan görüşme sırasında Karma Dilekçe Komisyonu raporunu savunur. İtiraz eden C. Senatosu üyesinin itiraz sebeplerini açıklamasından

sonra diğer üyeler - söz alabilirler - konuşmaların neticesinde, Dilekçe Karma Komisyonu raporu oya konur. Dilekçe Karma Komisyonunun raporunun komisyona iadesini isteyen önergeler üzerine Genel Kurul karar verirse rapor bir defaya mahsus olmak üzere komisyona çevrilir. Şayet itiraz eden üye veya başka bir üye Dilekçe Karma Komisyonu raporu yerine kaim olmak üzere bir önerge vermişlerse bu önerge önce oya konur - önerge kabul edilirse önerge C. Senatosunun kararı olarak Dilekçe Karma Komisyonuna gönderilir - her hangi bir önerge verilmeden oya konan Dilekçe Karma Komisyonu raporu kabul edilirse bu kabul C. Senatosu kararı olarak Dilekçe Karma Komisyonuna gönderilir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Dilekçeler ile ilgili genel görüşme

MADDE 103. — Millet Meclisince nihai olarak kabul edilen işlemin Başbakan, Bakanlıklar veya ilgili dairelerce yerine getirilmemesi halinde C. Senatosunda bu meseleden dolayı genel görüşme açılması her zaman istenebilir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Onbirinci Bölüm

Oy verme usulü

Oy verme şekilleri

MADDE 104. — C. Senatosunda, konuşulan konular hakkında üç türlü oy verilir:

1. İşari oy (el kaldırmak veya ayağa kalkmaktır);

2. Açık oy (üzerinde üyelerin adları yazılı kâğıtların kutuya atılması veya talep vukuunda kabul, ret, çekinse kelimelerinden birisinin söylenmesidir);

3. Gizli oy (işaretsiz yuvarlakların kutuya atılmasıdır).

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İşari oy

MADDE 105. — a) Aşağıdaki hallerde işari oya başvurulur :

1. Bu Tüzük gereğince açık veya gizli oya müracaat zaruri olmayan hususlarda;

2. Tüzüğün açıkça halletmediği konularda;

3. Üyelerden birinin söz söylemekten alıkonulmasına veya takbihine veyahut muvakkaten C. Senatosundan çıkarılmasına dair hususlarda.

b) İşari oylamada evvelâ lehte, sonra aleyhte bulunanların oylarına başvurulur ve netice Başkan tarafından Genel Kurula bildirilir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İşari oy sayısının belirtilmesi

MADDE 106. — İşari oyları, Başkanla kâtipler birlikte sayarlar. Bunlar; el kaldırmak suretiyle verilen oyların miktarında anlaşamazlarsa veya çoğunluğun mevcudoluşunda şüpheye, düşerlerse veyahut beş üye tarafından ayağa kalkmak suretiyle oylama istenirse, ayağa kalkmak usulüne başvurulur.

Bunda da anlaşamazlar veya şüphe ederlerse, açık oya başvurulur.

Oylama esnasında kimseye söz verilmez.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Açık oya başvurma halleri

MADDE 107. — Aşağıdaki hallerde açık oya başvurulur :

1. Bütçe kanun tasarısının oylamasında,

2. Vergi koyan veya kaldıran yahut vergileri artıran veya eksiltten kanun tasarılarının oylamasında,

3. Andlaşma veya sözleşmelerin onaylanmalarını uygun bulan kanun tasarılarının oylanmasında,

4. Bir konu ilk defa oya konurken, on üye tarafından açık oya başvurulmasının yazılı olarak istenmesi halinde,

5. Her hangi bir oylamada Başkanlık Divanının sonuç hakkında tereddüde düştüğü görülünce beş üye tarafından açık oya başvurulmasının sözlü olarak istenmesi halinde,

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Açık oya başvurulma şekli

MADDE 108. — Açık oylamaya aşağıdaki şekilde başvurulur :

1. Önce, üyelerin davetine mahsus çingirak üç dakika müddetle çalınır.

Her üyenin üzerinde ismi yazılı beyaz, kırmızı ve yeşil renkli oy puslası bulunur. Beyaz kabulü, kırmızı reddi, yeşil çekinse olmayı ifade eder.

Oylamaya başlanmadan önce, Başkan, oyların neyi ifade edeceğini anlatır.

Üyeler, oylamadan önce, oylarının gerekçelerini kürsüden söylemek isterlerse, Başkan, lehte ve aleyhte yalnız birer üyeye söz verir.

2. Sonra, Divan kâtiplerinden biri, üyelerin adlarını, soyadı alfabe sırasına göre okumaya başlar.

Hangi harften başlanacağını, adçekme suretiyle, Başkan tâyin eder.

3. Adı okunan üye, hitabet kürsüsü üzerine konmuş kutuya oy puslasını bizzat atar.

4. Bütün adlar okunduktan sonra oy vermemiş olanlarla oylama sırasında Genel Kurula gelmiş olanlar varsa, bunlar da oylamaya davet edilirler.

Bu sırada Genel Kurula gelmiş olanlar varsa, oy vermeye davet edilirler.

5. Oylar toplanınca, Başkan, muamelenin bittiğini söyler. Bundan sonra oy verilemez.

6. Oy kutularını kâtipler açarak her birinin içinde bulunan puslaları sayarlar.

Karar, lehte ve aleyhte bulunanların adedine göre belli olur. Çekinserlerin adedi oy üzerinde tesir icra etmez ve fakat sadece yeter sayıya dâhil olur.

İptal edilmiş oy puslaları, çekinser oyu sayılarak, ancak yeter sayıya dâhil edilir.

7. Kâtipler; mevcut üye adedini, yeter sayı olup olmadığını, lehte ve aleyhte bulunanların ve çekinserlerin miktarını, iptal edilmiş oy puslası varsa bunların adedi ile iptallerinin sebebini bir tutanakla tesbit ederler.

8. Kâtiplerce tesbit edilen bu netice, Başkan tarafından, oturumda Genel Kurula bildirilir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Oyların muhtelif kutulara atılması

MADDE 109. — Birkaç madde, tasarı veya teklif hakkında açık oylamaya gidilirse, oy puslaları ayrı kutulara aynı zamanda atılabilir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kutuların dolaştırılması

MADDE 110. — İtiraz edilmediği takdirde, hademe tarafından kutuların dolaştırılması suretiyle de açık oylama yapılabilir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Onikinci Bölüm

Genel Kurulda ve komisyonlarda Seçim Usulü ve Karar yeter sayısı

Genel Kurulda ve komisyonlarda seçim usulü

MADDE 111. — Genel Kurulda ve komisyonlarda yapılacak seçimlerde aşağıdaki şekilde hareket olunur :

1. Kürsüye, oya mahsus olmak üzere bir kutu konur.

2. Her üye, soyadı alfabe sırasına göre adı okundukça kürsüye gelerek seçmek istediği şahsın veya şahısların ad ve soyadlarını havi puslayı kutuya atar.

3. Başkan tarafından adçekme suretiyle seçilen üç üye; mevcut üye adedini, yeter sayı olup olmadığını, oy puslalarının adedini, çekinserleri, iptal olunmuş oy puslalarını ve bunların niçin iptal edildiklerini, oy alan şahısların ad ve soyadlarıyla aldıkları oy miktarını bir tutanakla tesbit eder.

4. Seçim neticesi, bu tutanak okunmak suretiyle, Başkan tarafından o oturumda Genel Kurula bildirilir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel Kurulda ve komisyonlarda karar yetersayısı

MADDE 112. — C. Senatosu, üye tamsayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve Anayasada başkaca hüküm yoksa, toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir.

Komisyonlarda, oylarda eşitlik olursa, Başkanın bulunduğu taraf tercih olunur.

Bir mesele oylanırken, mevcut üye adedinde Başkan ve Divan Kâtipleri birleşemezlerse; yoklama yapılır.

Yetersayı bulunmadığından dolayı oylamaya gitmek mümkün olmazsa, görüşülen hususun

kararı ertesi birleşime bırakılır ve bu husus o birleşimin gündemine alınır.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Karar neticesinin bildirilmesi

MADDE 113. — Önergeler verilmişse evvelâ ertarilmaları istiyenler, sonra değıştirilmeye taallûk edenler, en sonra ilâve istiyenler oya konur. C. Senatosu üyelerinin değıştirme teklifleri, komisyonun değıştirme teklifinden önce oya konur.

Her madde kabul veya reddolundukça karar sonucunu Başkan «kabul olundu» veya «kabul edilmedi» diye Genel Kurula bildirir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Onüçüncü Bölüm

Anayasa Mahkemesi ve Yüksek Hâkimler Kurulu Seçim

MADDE 114. — Anayasa Mahkemesinin veya Yüksek Hâkimler Kurulunun Cumhuriyet Senatosu kontenjanında açılacak üyelikler için hangi tarihe kadar müracaat edileceği ve ne gibi belgeler verileceği Cumhuriyet Senatosu Başkanlığınca en az onbeş gün önce ilân edilir.

Başkanlık Divanı, tesbit edilen müracaat süresi bitiminden itibaren iki gün içinde, müracaat edenler veya Cumhuriyet Senatosu üyeleri tarafından aday gösterilenler arasından Anayasanın saydığı nitelikleri haiz olanların soyadı alfabe sırasına göre gösterir soyadlarını ve bütün niteliklerini gösterir aday tablosunu tanzim ve seçim gününü tesbit eder.

Aday tablosu, bastırılarak, seçimden en az üç gün evvel üyelere dağıtılır.

AHMET NUSRET TUNA (Kastamonu) — Efendim, madde metninde üyelerin seçiminin ne suretle yapılacağı işaret edilmiştir. Halbuki madde matlâbı «Kurulu seçimi» demektedir. Bunun da «Kurulu üyeleri seçimi.» olması gerekir.

BAŞKAN — Komisyon?

İQTÜZÜK KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NÜVİT YETKİN (Malatya) — Üyelerin kelimesinin ilâvesi doğru olur.

BAŞKAN — Teklifi oylarınıza sunuyorum, kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler, etmeyenler... Madde matlâba «Kurulu» dan sonra «Üyeleri» kelimesinin ilâvesiyle kabul edilmiştir.

Öndördüncü Bölüm

Tutanaklar

Tam tutanak ve tutanak özeti

MADDE 115. — C. Senatosunda iki çeşit tutanak tutulur :

1. Tam tutanak - Bu tutanak, görüşmeleri olduğu gibi kapsamak üzere Tutanak Dergisi ile ve icabında Resmî Gazete ile yayımlanır.

Bu tutanağın, itiraz halinde, itiraz edenin ilk birleşimde söz alması veya Başkanlığa göndereceği bir yazının gelecek Tutanak Dergisinin sonuna aynen konması suretiyle düzeltilmesi lâzımdır.

2. Tutanak özeti - Bu özet, Tutanak Dergisine konur.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tutanakların dağıtılması

MADDE 116. — Tutanak özeti, her birleşimin son oturumundan sonra, Divan kâtipleri tarafından düzenlenir ve sonraki birleşimden önce üyelere dağıtılır.

Bu tutanak özetine üyeler tarafından itiraz edilirse, düzeltilir ve o suretle bir daha yayımlanır.

Tutanak özetini Başkan ve birleşimde bulunmuş olan iki Divan kâtibi imzalar.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Hükümetin Denetlenmesi

Birinci Bölüm

Soru

MADDE 117. — C. Senatosu üyeleri, Hükümet adına yazılı veya sözlü olarak cevaplandırılması isteği ile, Başbakan veya bakanlardan soru sorabilirler.

Soru, belirli bir husus hakkında bilgi istemekten ibarettir.

Cevabı, gerek yazılı ve gerekse sözlü olarak istenilsin; soru her halde yazılı olarak sorulur.

BASKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Aynı mahiyetteki sorular

MADDE 118. — Soru tek imzalı olur.

Birkaç üye tarafından aynı mahiyette verilmiş olan soru önergelerine, bakan, birlikte cevap verebilir.

Soru sahipleri ayrı ayrı konuşabilirler.

BASKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Soru önergelerinin verilmesi

MADDE 119. — Soru önergeleri, C. Senatosu Başkanlığına sunulur.

Başkan bu önergeleri, verilir verilmez Tutanak Dergisine geçirir ve bir yazı ile aidolduğu bakana bildirir.

BASKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yazılı soru

MADDE 120. — Soruya yazılı cevap istenmişse, gelecek cevabın bir örneği soru sahibine gönderilir, bu cevap ayrıca soru ile birlikte olduğu gibi Tutanak Dergisinin sonuna konur.

Yazılı soruya on beş gün içinde cevap verilmesi lâzımdır.

BASKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sözlü soru

MADDE 121. — Soruya sözlü cevap istenmişse, soru, Başkanlık yazısının bakanlığa gönderilmesinden sonraki üçüncü birleşim gündemine alınır.

Bakan, o gün soruya C. Senatosu kürsüsünden cevap verir. Cevaptan önce Başkan soruyu Divan kâtiplerinden birine okutur.

BASKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Soru cevabının geciktirilmesi ve sorunun gündemden evvel cevaplandırılması

MADDE 122. — Bakan, kamu faydası düşüncesiyle veya gerekli bilgilerin elde edilme-

si için, soru cevabının bir ay geçmemek üzere belli bir zaman geciktirilmesini kürsüden isteyebilir.

İsteğin kabul veya reddi, C. Senatosu Genel Kurulunca görüşmesiz işari oyla kararlaştırılır.

Bakan, sorulara, gününden evvel cevap verebilir.

Eğer kamu faydası bahis konusu ise, bakan, soruyu gizli oturumda da cevaplandırabilir.

BASKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sorunun gündeme alınması ve bir üyenin ikiden fazla soru önergesi

MADDE 123. — Bir üyenin aynı birleşimde, ikiden fazla önergesi gündeme almaz.

BASKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bir üyenin 2 den fazla soru önergesi ve soru sahibinin hazır bulunmaması

MADDE 124. — Soruya cevap verecek Bakan Senatosunda hazır olduğu halde soru sahibi hazır bulunmazsa bir defaya mahsus olmak üzere soru gelecek birleşime bırakılır. Soruya cevap verecek Bakan hazır olduğu halde soru sahibi yine hazır bulunmazsa soru yazılı soruya çevrilmiş olur.

C. Senatosunca bilinen bir görev veya mazeretle izinli bulunan üyelerin soruları, izin bitmeden gündeme alınmaz ve bu süre içinde yukarıki fıkra hükmü uygulanmaz.

Soruya muhatabolan bakan gününde hazır bulunmazsa, cevap diğer soru gününe bırakılır.

BASKAN — Madde kenar başlığında «bir üyenin 2 den fazla soru önergesi ve...» ibaresi fazladır. Başlığın «soru sahibinin bulunmaması» şeklinde olması kâfidir. Komisyon muvafakat eder mi?

İÇTÜZÜK KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NÜVİT YETKİN (Malatya) — Madde metnin esasen sorunun, soru sahibinin 2 defa bulunmaması halinde düşeceğini ifade etmektedir. Bu diziliş hatasıdır teklifimize katılıyoruz.

BASKAN — Maddeyi kenar başlığının «soru sahibinin hazır bulunmaması» şeklinde de-

ğıştırılmış olarak oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Cevap ve düşünceleri bildirme süresi

MADDE 125. — Bakanın cevabından sonra, yalnız soru sahibi düşüncesini bildirebilir.

Cevap ve düşünceleri bildirme süreleri, her defasında, on beş dakikadan fazla olamaz.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bugün, görüşmelerin başında, Yüksek Heyetinizin kabul etmiş olduğu soruşturma hususuna dair Komisyon yeni bir madde hazırlamıştır, buraya ilâvesini istemektedir. Yalnız komisyon teklifi kabul edildiği takdirde ikinci bölüme başlık olarak «Meclis soruşturması veya genel görüşme, Hükümet programı ve Hükümet açıklaması»nın ilâvesi gerekir. Komisyon yazısını okutuyorum.

C. Senatosu Başkanlığına

İçtüzüğe aşağıdaki maddenin 126 nci maddede olarak eklenmesini ve mütaakip madde numaralarının da buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

İçtüzük Komisyonu

Sözei

Başkanı

Malatya

Zonguldak

Nüvit Yetkin

Akif Eyidoğan

Kâtip

Yozgat

Sadık Artukmaç

(Kısım - III.)

İkinci bölüm

Meclis soruşturması

Madde 126. — Cumhuriyet Senatosu üyelerinin soruşturma istemleri Başkanlıkça, Anayasa ve Adalet Komisyonuna havale edilir ve komisyonun raporu Genel Kurulda görüşülür. Soruşturmaya karar verilirse, keyfiyet, Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı vasıtasıyla birleşik toplantı Başkanlığına intikal ettirilir.

Not : 1. İkinci bölüm, üçüncü bölüm olarak düzeltilecek.

2. Üçüncü bölüm de, dördüncü bölüm olarak düzeltilecek.

İÇTÜZÜK KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NÜVİT YETKİN (Malatya) — Efendim, bu okunan madde ikinci bölüme ilâve edilecektir.

Matlabı «Meclis araştırması»dır. Şimdi sizin okuduğunuz; «genel görüşme, Hükümet programı ve Hükümetin açıklamaları» üçüncü bölümün başlığı olacaktır.

BAŞKAN — Anladım, efendim. Komisyon, 126 nci madde olarak biraz evvel okunan metni Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü'nün ikinci bölümünde yer almasını talebetmektedir. Bu hususta söz istiyen? Yok. Teklifi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İkinci bölümde, Meclis soruşturması başlığı altında, eklenecek 126 nci maddeyi okuyoruz.

İkinci Bölüm

Meclis soruşturması

Meclis soruşturması

MADDE 126. — C. Senatosu üyelerinin soruşturma istemleri, Başkanlıkça, Anayasa ve Adalet Komisyonuna havale edilir ve komisyonun raporu Genel Kurulda görüşülür. Soruşturmaya karar verilirse, keyfiyet, C. Senatosu Başkanlığı vasıtasıyla birleşik toplantı Başkanlığına intikal ettirilir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Üçüncü Bölüm

Genel görüşme

Hükümet programı ve

Hükümetin açıklamaları

Genel görüşme

MADDE 127. — Genel görüşme, Hükümetin veya bir bakanın siyaset ve icraatı ile ilgili belirli bir konunun görüşülmesidir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel görüşme önergesi üzerine yapılacak işlem

MADDE 128. — Genel görüşme, en az beş üyenin imzalıyarak C. Senatosu Başkanlığına verecekleri bir önerge ile istenir. Bu önerge, verildiği günden sonraki ilk gündeme alınır. O gün, önergede imza sahibi olanlardan biri din-

lendikten sonra lehte, aleyhte birer üyeye söz verilir.

Genel görüşme açılmasının kabul veya reddi işari oyla karara bağlanır.

Genel görüşme açılmasına C. Senatosunca karar verilmesi halinde Başkan önergeyi derhal Hükümete bildirir.

Hükümet veya ilgili Bakan konunun, yazının gönderilmesini takibeden üçüncü birleşime kadar olan birleşimlerden hangisinin gündemine alınmasını istediğini Başkanlığa yazı ile bildirmeye mecburdur. Aksi halde konu Başkanlıkça üçüncü birleşimin gündemine alınır ve sorulardan önce görüşülür.

Hükümet veya ilgili bakan iç ve dış güvenlik düşüncesiyle, görüşmenin kapalı oturumda yapılmasını isteyebilir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuz sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel görüşmeye başlama.

MADDE 129. — Genel görüşmeye, Başkanlıkça önergenin okutulmasıyla başlanır. Önerge sahiplerinden birisi, dilerse, önergeyi açıklar. Varsa en az üç üyenin konuşmasından sonra Hükümet dinlenir.

Önerge sahiplerinin ve diğer üyelerin görüşmeye katılmak haklarıdır.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuz sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hükümet programı üzerinde görüşme.

MADDE 130. — C. Senatosunda Hükümet programının okunmasından sonra tâyin edilen günde program üzerinde görüşme açılır. Grup sözcüleri ve üyeler program üzerindeki görüşlerini ifade ederler. Başbakanın bunlara vereceği cevapla görüşme nihayet bulur.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuz sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Üyelerin Hükümeti açıklama yapmaya davetleri.

MADDE 131. — C. Senatosu üyeleri Hükümeti iç ve dış durum hakkında açıklama yapmaya davet eden önergeler verebilirler. Hükümetin açıklamasından sonra önerge sahiplerinden birisine ve grup sözcülerine söz verilir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuz sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hükümetin iç ve dış politika hakkında izahat vermesi.

MADDE 132. — İç ve dış politikaya ilişkin konularda Hükümet gündem dışı olarak C. Senatosuna her zaman kendiliğinden bilgi verebilir. Hükümetin açıklamasından sonra öncelikle muhalefet grupları sözcülerine söz verilir.

Gruplar cevap hazırlığı için mehil isterlerse, konu ertesi birleşim gündemine alınır ve görüşülür.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuz sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Dördüncü Bölüm

Cumhuriyet Senatosu Araştırması

C. Senatosu araştırması.

MADDE 133. — C. Senatosu araştırması, belli bir konuda bilgi edinilmek için yapılan incelemelerden ibarettir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuz sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Araştırma isteğinin şekli.

MADDE 134. — Üyeler veya komisyonlar, araştırma yapılmasını Başkanlıktan yazı ile isteyebilirler.

Bu istek, Başkanlıkça Genel Kurula arz olunur ve Hükümete bildirilir; Genel Kurulda okunmasını takibeden ikinci birleşimin gündemine alınır.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuz sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Araştırmaya ait görüşme ve Araştırma Komisyonu.

MADDE 135. — C. Senatosu araştırmasına ait görüşmede; önce önergeyi verenler, sonra Hükümet adına konuşacak bakan dinlenir. Neticcede, «Araştırma Komisyonu» kurulup kurulmaması işari oyla karar verilir.

Araştırma Komisyonu Genel Kurulca seçilecek en az üç üyeden teşekkül eder veya mevcut komisyonlardan birisi bu işle görevlendirilir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuz sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Araştırma Komisyonunun görev süresi

MADDE 136. — Araştırma Komisyonunun görev süresi iki aydır. Bu süre, Genel Kurula uzatılıp kısaltılabilir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Araştırma Komisyonunun yetkileri.

MADDE 137. — Araştırma komisyonu; başkanlardan ve ilgili gördüğü herkesten bilgi alabilir.

Araştırma bitmeden araştırma konusu hakkında Hükümetten soru sorulamaz.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Araştırma Komisyonunun raporu.

MADDE 138. — Araştırma komisyonu, raporunu, kanaati ile birlikte C. Senatosu Başkanlığına sunar. Bu rapor, Başkanlığa verildiğinden itibaren üç birleşim içinde gündeme alınır. Bu rapor üzerine görüşme açılır.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Cumhuriyet Senatosu Üyelerine Ait Hükümler

Birinci Bölüm

Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması

Yasama dokunulmazlığının kaldırılması isteği ve Alt Komisyon.

MADDE 139. — Bir üyenin yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına ait istekler mahkemeler veya savcılıklardan Adalet Bakanlığına intikal ettirilir.

Adalet Bakanlığı, durumu, gerekçeli bir tezkere ile Başbakanlık yoluyla C. Senatosu Başkanlığına bildirir.

Başkan, bu yazıyı Anayasa ve Adalet Komisyonuna havale eder.

Anayasa ve Adalet Komisyonunca beş kişilik bir Alt Komisyon kurulur.

Komisyon başkanı, siyasi parti gruplarının C. Senatosundaki oranlarına göre Alt Komisyona ne kadar üye ile katılacaklarını tesbit ederek durumu üyelere bildirir. Alt Komisyona üye seçimi buna göre yapılır.

Alt Komisyon, kendisine gizli oyla bir başkan ve bir sözcü seçer, bütün kâğıtları inceler ve ilgili üyeyi dinler, tanık dinliyeemez.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Alt Komisyonun raporu

MADDE 140. — Bir C. Senatosu üyesine suç teşkil eden bir fiil isnadedilir ve Alt Komisyon isnadın ciddiyetine ve yasama dokunulmazlığının kaldırılması talebinin siyasi maksatlara dayanmadığına kanaat ettirir ve kovuşturma konusu olan fiilin kamu oyundaki etkisi bakımından yahut üyenin şeref ve haysiyetini koruma yönünden dokunulmazlığın kaldırılmasında zaruret bulunursa yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında gerekçeli bir rapor düzenliyerek Anayasa ve Adalet Komisyonuna sunar.

Alt Komisyon, birinci fıkradaki şartların bulunmaması yüzünden, üyenin yasama dokunulmazlığının kaldırılmasını uygun görmediği takdirde, kovuşturma ve yargılamanın üye sıfatının sona ereceği zamana bırakılması hakkında bir rapor düzenliyerek Anayasa ve Adalet Komisyonuna sunar.

Anayasa ve Adalet Komisyonu, Alt Komisyondan gelen rapor üzerinde görüşerek bir karar verir ve neticeyi Genel Kurula arz eder.

Anayasa ve Adalet Komisyonu, yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına ancak üye tam sayısının salt çoğunluğu ile karar verebilir.

Genel Kurul, Anayasa ve Adalet Komisyondan gelen rapor üzerinde görüşerek kararını verir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Anayasa ve Adalet Komisyonu ile Alt Komisyonun görev süresi

MADDE 141. — Anayasa ve Adalet Komisyonu ile Alt Komisyon, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında kendilerine havale edilen bir işi en çok bir ayda sonuçlandırır.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Üyenin savunması

MADDE 142. — Her üye, kendisini komisyonlarda ve Genel Kurulda savunabilir veya bir arkadaşına savunmasını yaptırabilir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Üyenin isteğinin nazara alınmaması

MADDE 143. — Bir üyenin kendi isteği ile yasama dokunulmazlığı kaldırılamaz.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Karara itiraz

MADDE 144. — C. Senatosu, yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına karar verirse; ilgili üye veya Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinden her hangi biri, karar tarihinden başlayarak bir hafta içinde, bu kararın Anayasa veya İçtüzük hükümlerine aykırılığı iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurabilir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İkinci Bölüm

İzin

C. Senatosu Başkanının izin verme yetkisi

MADDE 145. — C. Senatosu Başkanı, her üyeye on güne kadar izin verebilir.

On günden fazla izinler, Genel Kurulca görüşmesiz işari oyla kararlaştırılır.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İzin halinde ödenek durumu

MADDE 146. — Bir toplantı yılı içinde iki aya kadar alınmış izinlerde ödenek kesilmez.

İki aydan sonraki izinlerde ödenek verilip verilmemesi, Genel Kurulun kararına bağlıdır.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İzinsiz geçirilen günler

MADDE 147. — İzin süresi sona erdiği halde özürsüz olarak görevine dönmemiş bulunan üyelere, izinsiz geçirdikleri günler için ödenek verilmez.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel Kurula üç birleşim katılmamak

MADDE 148. — Genel Kurul veya komisyon toplantılarına, özürsüz olarak birbiri ardınca üç birleşim katılmadığı yapılan yoklamalar neticesinde anlaşılmış bulunan bir üye; Başkanlık Divanı kararıyla izinsiz sayılır.

Üyenin, izinsiz geçirdiği günlere ait ödenekleri verilmez. Bu konudaki itirazlar, on beş gün içinde Genel Kurula yapılır, Genel Kurul görüşmesiz işari oyla kararını verir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel Kurula bir ay katılmamak

MADDE 149. — C. Senatosu çalışmalarına izinsiz veya özürsüz ve aralıksız olarak bir ay katılmayan üyenin üyelığı Genel Kurul kararı ile düşer.

Başkanlık Divanının havalesi üzerine Anayasa ve Adalet Komisyonunca iş incelenir ve düzenlenecek olan rapor Genel Kurulda görüşülerek karara bağlanır.

İlgili üye veya T. B. M. Meclisi üyelerinden her hangi bir; karar tarihinden itibaren bir hafta içinde bu kararın Anayasaya veya İçtüzüğe aykırılığı iddiası ile, Anayasa Mahkemesine başvurabilir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen?..

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kayseri) — Buradaki katılmama yalnız bu Meclise mi, yoksa müsterek Meclise katılmama da dâhil mi?.. Yani, Müsterek Meclisi veya Senatoya ayrı ayrı üç defa katılmamayı tazammun ediyor mu?..

BAŞKAN — Sayın Kalpaklıoğlu, madde Cumhuriyet Senatosu çalışmaları diye başlıyor.

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kayseri) — Sarabat yok. Müsterek toplantı bunun dışında mı kalıyor.

BAŞKAN — Cumhuriyet Senatosuna diye başlıyor; onu birleşik İçtüzük tesbit edecektir.

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kayseri) — Yani dâhil değildir.

BAŞKAN — Evet.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Üçüncü Bölüm
Disiplin Cezaları
Disiplin Cezaları

MADDE 150. — C. Senatosu üyeleri hakkında uygulanacak disiplin cezaları şunlardır :

1. İhtar;
2. Takbih;
3. Geçici olarak C. Senatosundan çıkarılmak.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İhtar cezası

MADDE 151. — İhtar cezasını gerektiren hareketler şunlardır :

1. Söz kesmek;
2. Düzeni ve sükûneti bozmak;
3. Şahsiyatla uğraşmak;

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İhtar cezasının verilmesi ve infazı

MADDE 152. — İhtar cezasını Başkan verir ve infaz eder.

Bir üye ihtara uğradıktan sonra uysallık gösterip kendini savunmak isterse, oturunun sonunda ona söz verilir.

Başkan, üyenin açıklamalarını yeterli görmezse ihtarını ipka eder. Bir üye aynı birleşimde iki defa ihtar cezasına uğrarsa durum tutanak özetine geçirilir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bir birleşimde iki ihtarın sonucunda

MADDE 153. — Bir birleşimde iki defa ihtar cezasına uğrayan bir üyenin birleşim sonuna kadar söz söylemekten haklı konulmasına, Başkanın teklifi üzerine C. Senatosu görüşmesiz işari oyla karar verir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Takbih cezası

MADDE 154. — Takbih cezasını gerektiren haller şunlardır :

1. Aynı oturumda iki defa ihtar cezası gördüğü halde bunu gerektiren hallerden vazgeçmemek;

2. Bir ay içinde üç defa ihtar cezasına uğramamak;

3. C. Senatosunda bir gürültüye sebeb olmak veya C. Senatosunun işlerine katılmaktan çekilmek için bir anlaşma yapmaya Genel Kurulda açıkça ve gürültülü bir surette önyak olmak;

4. Arkadaşlarından bir veya birkaçını tahkir veya tehdit etmek.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

C. Senatosundan geçici olarak çıkarılmak cezası

MADDE 155. — C. Senatosundan geçici olarak çıkarılmak cezasını gerektiren haller şunlardır :

1. İki kere takbih cezasına uğradığı halde bunu gerektiren hallerden vazgeçmemek;
2. Aynı birleşimde üç defa takbih cezasına uğramak;

3. C. Senatosunu, Millet Meclisini tahkir etmek,

4. C. Başkanını, C. Senatosu Başkanını, Millet Meclisi Başkanını, Başkanlık görevini yerine getiren Başkanvekilini tahkir etmek,

5. Toplantı salonunda, yahut C. Senatosu veya Millet Meclisi binası içinde re'sen tahkiki gereken bir suç işlemek.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Takbih ve geçici olarak C. Senatosundan çıkarılma cezalarının verilmesi usulü

MADDE 156. — Takbih ve geçici olarak C. Senatosundan çıkarılmak cezaları, Başkanın teklifi üzerine, Genel Kurulda görüşmesiz ve işari oyla kararlaştırılır.

Aleyhinde böyle bir ceza teklif edilen üyenin bizzat veya bir arkadaşı vasıtasıyla açıklama yapmaya hakkı vardır.

Takbih ve geçici olarak C. Senatosundan çıkarılmak cezaları tutanak özetine geçirilir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Af dileme

MADDE 157. — Geçici olarak C. Senatosundan çıkarılmak cezasına uğrayan bir üye söz ala-

arak kürsüden af dilerse tekrar C. Senatosuna girmek hakkını kazanır. Mükerrirler bu haktan mahrumdurlar.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Dışarı çıkma mecburiyeti

MADDE 158. — C. Senatosundan geçici olarak çıkarılmak cezasına uğrıyan üye toplantı salonundan derhal dışarı çıkmaya mecburdur. Bu üye, cezanın uygulandığı oturumdan itibaren üç birleşim C. Senatosu çalışmalarına katılamaz.

C. Senatosundan geçici olarak çıkarılmak cezasına uğrıyan üye toplantı salonunu terk etmek istemezse, Başkan, oturumu geçici olarak kapatır ve o üyeyi İdare Amirleri vasıtasıyla salon-dan dışarı çıkartır.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Dördüncü Bölüm

Daimî ve geçici görev, üyelikten

çekilme, tedavi

Geçici görev

MADDE 159. — Anayasanın 78 nci maddesi gereğince belli bir konuda altı ayı aşmamak üzere Bakanlar Kurulunca kendisine geçici bir görev verilen üyenin görevi kabulü, Cumhuriyet Senatosunun kararına bağlıdır.

Başkanlık Divanı, görev teklifi alan üyenin Başkanlığa müracaatı yahut Hükümetin bildirisi üzerine, durumu; Başkanlık Divanı sunuşları arasında Genel Kurula bildirir.

Genel Kurul, bu konuda, görüşmesiz işari oy-la karar verir.

BAŞKAN — Talep yok. Oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İlave başka bir görev kabulü

MADDE 160. — Anayasanın 78 nci maddesinde ve kanunlarda Cumhuriyet Senatosu üyeliği ile bağdaşamayacağı belirtilen her hangi bir hizmeti veya görevi kabul ettiği bildiriletn üyelerin durumu Başkanlık Divanınca incelenir ve araştırılır. Netice, Başkanlık Divanı kararı olarak Genel Kurula sunulur.

Genel Kurul Anayasanın 78 nci maddesine aykırı hareket edildiğine karar verirse, üyelik sıfatı düşer.

BAŞKAN — Talep yok. Oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Üyelikten çekilme

MADDE 161. — Cumhuriyet Senatosundan ayrılmak isteyen üyenin çekilme dilekçesi, Başkanlık Divanınca çekilmenin isteminin gerçekliği tesbit edildikten sonra, Genel Kurula arz edilir. Genel Kurulun ıttılatı tarihinde çekilme kesinleşir.

BAŞKAN — Talep yok. Oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Üyelerin tedavisi

MADDE 162. — Başkanlık Divanı, Cumhuriyet Senatosu üyelerinin yurt dışında ve içinde tedavileri için gerekli ve lüzumlu tedbirleri alır.

BAŞKAN — Talep yok. Oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Beşinci Bölüm

Üyelerle İlgili Vesika ve Alâmetler

Hal tercümesi

MADDE 163. — Her üyeye, C. Senatosuna katıldığı gün, C. Senatosu Genel Sekreterliği tarafından bir hal tercümesi örneği verilir.

Komisyon seçimlerine yarıyacak cetvellerin tanzim olunabilmeleri için, bu kâğıdın bir hafta içinde doldurulup C. Senatosu Genel Sekreterliğine iadesi lâzımdır.

Hal tercümesi kâğıdında şu hususlar bulunur :

1. Üyenin adı ve soyadı;
2. Babasının ve anasının adı;
3. Doğduğu, oturduğu yer ve doğum tarihi;
4. Tahsili;
5. Bildiği diller;
6. Varsa ihtisası;
7. Eserleri ve ilmi rütbeleri;
8. Mesleki ve meşguliyeti;
9. Evli olup olmadığı, varsa çocukları.

Bu kâğıtta, ilerde vukubulacak değişikliklerin kaydına mahsus bir hane de bulunur.

Üye, her değişiklik vukuunda keyfiyeti hal tercümesine derhal kaydettirir.

BAŞKAN — Talep yok. Oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Üyelere verilecek belgeler

MADDE 164. — Her üyeye, üyelik sıfatının sona ermesinde veya bu sıfat devam ederken talebi üzerine :

a) Üye bulunduğu müddeti ve bu müddet zarfında aldığı tahsisat ile verdiği vergileri ve varsa emekli keseneği miktarını gösterir bir tutanak;

b) Hal tercümesinin bir sureti;

Verilir.

BAŞKAN — Talep yok. Oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hüviyet cüzdanı ve rozet

MADDE 165. — Her üyeye, üzerinde fotoğrafı bulunan ve seçim çevresiyle devresi yazılı ve C. Senatosu Başkanı tarafından imzalanmış bir hüviyet cüzdanı verilir.

Üyeler, şekli Başkanlık Divanına tâyin edilecek bir üyelik rozeti taşıyabilirler.

Merasimde kullanılacak alâmet, kenarlarında birer beyaz çizgi ve üzerinde T. B. M. Meclisi ibaresi kazınmış bir madenî plâkı ihtiva eden kırmızı renkte bir hamayıl ile sonuna aslı mineli bir ay yıldızdır.

BAŞKAN — Talep yok. Oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

BEŞİNCİ KISIM

İnzibat ve İç Hizmetler

Birinci Bölüm

Cumhuriyet Senatosunun İnzibatı

İnzibat tedbirleri

MADDE 166. — C. Senatosu Başkanı C. Senatosunun ve birleşimlerin inzibatı için gerekli tedbirleri alır. İdareci üyeler bu hususta Başkanın yardım ederler.

İnzibat kuvvetleri, birleşim devam ettiği müddetçe, toplantı salonuna giremezler.

BAŞKAN — Talep yok. Oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Silâh taşıma yasağı

MADDE 167. — C. Senatosuna silâhli girmek yasaktır. Giren kim olursa olsun Başkan tarafından C. Senatosu binasının dışına çıkarılır.

BAŞKAN — Talep yok. Oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Toplantı salonuyla komisyon odalarına girebilecekler

MADDE 168. — Toplantı salonuyla komisyon odalarına; C. Senatosu üyeleriyle milletvekillerinden, C. Senatosu memur ve hizmetlilerinden, Hükümetten iş için gönderilmiş memurlardan ve davet edilen uzmanlardan başkalarının girmeleri yasaktır.

Bu yasağa aykırı olarak girenler, Başkan veya İdare Amiri tarafından dışarı çıkartılırlar.

C. Senatosu binalarını görmek isteyenlere Başkan, ancak iş zamanlarından başka bir saatte müsaade edebilir.

BAŞKAN — Talep yok. Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Dinleyiciler

MADDE 169. — Dinleyicilerin C. Senatosu birleşiminin devamı müddetince, kendilerine tahsis olunan mahallerde başı açık oturmaları ve sü-kût etmeleri mecburidir.

Dinleyicilerin görüşmeyi benimsediklerini veya benimsemediklerini sözle veya alkışla veya her hangi bir hareketle izhar etmeleri yasaktır.

Bu yasağa aykırı hareket edenler, inzibatı muhafazaya memur olanlar tarafından dışarıya çıkarılırlar.

Şahıslar tesbit edilemezse hareketin vukubulduğu kısımda bulunanlar dışarı çıkartılır. Bundan sonra da bu gibi hareketler devam ederse, dinleyici salonunda bulunanların hepsi dışarı çıkartılır.

Bunlardan tahrikçi oldukları tesbit edilenler, hemen yetkili mercie teslim olunurlar.

Dinleyici localarının dışında kendilerine yer ayrılmış olanlarla, basın localarında bulunanlardan bu maddenin ikinci fıkrasındaki yasağa aykırı hareket edenler Başkanlık Divanına dışarı çıkartılır.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

C. Senatosuna ait kısımlarında suç işlemek

MADDE 170. — Türkiye Büyük Millet Meclisi binasına ait plânda C. Senatosu için ayrılan bölümlerde üyelerden veya milletvekillerinden başka bir kimse bir suç işlerse; eğer o suç savcılığın re'sen takibedemeyeceği fiillerden biri ise, Başkanlık Makamı suçluyu dışarı çıkarttırır.

Eğer suç, re'sen takibolunacak fiillerden ise, Başkanlık Makamı suçluyu adalete teslim ettirir.

Bir üye veya milletvekili, bahis konusu bina ve müstemilâtında ağır cezayı gerektiren bir suç işlerse; Başkanlık Makamı, İdare Âmirleri vasıtasıyla suçlunun Meclis binası dışına çıkmasını önleyecek tedbirleri alır ve Cumhuriyet Saveisini davetle suçluyu ona teslim eder.

İşlenen suç, ağır cezayı gerektiren suçlardan başka ve fakat re'sen takibi gerektiren bir fiil ise; Başkanlık Makamı İdare Âmirleri vasıtasıyla lâzımgelen ilk tahkikatı yapar ve tahkikat evrakını adalet makamlarına tevdi eder.

Adalet makamları, suçun yasama dokunulmazlığının kaldırılmasını icabettireceğine kanaat getirirse, bu Tüzüğün 138 nci maddesine göre işlem yapar.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İkinci Bölüm

C. Senatosunun teşkilâtı

MADDE 171. — 1. Başkanlığa bağlı :

- a) Özel Kalem,
- b) Emniyet Grubu.

2. İdare Âmirlerine bağlı :

- a) Saymanlık, Levazım ve Daire müdürlükleri,

- b) Saymanlığa bağlı Veznedarlık.

3. Genel Sekreterliğe bağlı :

- a) Komisyon müdür ve sekreterlerini de ihtiva eden Kanunlar, Tutanak, (Basımevi) Personel, Arşiv, Basın ve Evrak müdürlükleri,

- b) Komisyonlarına bağlı Bütçe (Plân) ve Kıtaplık müdürlükleri,

- c) Doktorluk.

BAŞKAN — Talep yok. Oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Başkanlık Divanı tarafından tanzim olunacak

C. Senatosu İç İdaresi Yönetmeliği

MADDE 172. — İç idareye, tutanakların tanzimine bütün memur ve ücretlilerin işe alınması, işten çıkarılmasına, vazife ve yetkilerine ait nizami kaideler ile bütün memur ve hizmetlilerin haklarındaki disiplin kovuşturmalara ait hükümleri tesbit eder.

C. Senatosu Genel Sekreteri, üyelerin yurt içinde ve gerektiğinde yurt dışında tedavileri için özel kanuna göre lüzumlu tedbirleri alır.

BAŞKAN — Talep yok. Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Cumhuriyet Senatosu bütçesi

MADDE 173. — C. Senatosu bütçesinde: C. Senatosu üyelerine Başkan ve Başkanlık Divanı üyelerine ait ve C. Senatosu İçtüzüğü gereğince kurulan teşkilâtın ve C. Senatosu iç hizmetlerinin gerektirdiği bölüm ve maddeler gösterilir. İdareci Üyelerin hazırladığı bütçe Başkanlık Divanında görüşülerek kesin şeklini alır. Genel bütçede ve ayrı olarak gösterilmek üzere Bütçe Karma Komisyonuna verilir.

BAŞKAN — Talep yok. Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Verile emirleri

MADDE 174. — C. Senatosu bütçesinde harcamalarla ilgili verile emri, C. Senatosu Başkanı tarafından imzalanır.

BAŞKAN — Talep yok. Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Harcamaların denetimi ve kesinhesap raporları

MADDE 175. — Harcamaların denetimini C. Senatosu Hesapları İnceleme Komisyonu yapar, komisyon inceleme sonucunu rapor halinde Genel Kurula sunar. Komisyon her mali yılın sonunda kesinhesap raporunu hazırlayarak Başkanlığa verir. Başkanlık kesinhesap raporunu Genel Kurulun bilgisine arz eder. Rapor bundan sonra Hazine genel hesabına eklenmek üzere Hükümete gönderebilir.

BAŞKAN — Talep yok. Oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Altıncı Kısım

Çeşitli Hükümler

Törenlere katılma

MADDE 176. — C. Senatosunun Genel Kurulu ile katılamıyacağı törenlerde Başkanlık Divanı C. Senatosu adına hazır bulunur.

C. Senatosu adına bir heyet gönderilmesi halinde, katılacak üyelerin sayısı C. Senatosu tarafından belirtilir ve heyet adedine ile seçilir.

Başkanvekilllerinden, Divan Kâtiplerinden ve İdare Amirlerinden birer zat behemehal bu heyete girer.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

C. Senatosu binası

MADDE 177. — Cumhuriyet Senatosu, Genel Kurulca başkaca bir karar alınmadıkça, Türkiye Büyük Millet Meclisi binasına ait plânda C. Senatosu için ayrılan bölümlerde çalışır.

C. Senatosu binası, C. Senatosu çalışmalarından gayrı her hangi bir maksat için kullanılmaz.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Başkan konağı

MADDE 178. — C. Senatosu Başkanı, C. Senatosu Başkanlığına mahsus konakta oturur.

BAŞKAN — Talep yok. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kıyafet mecburiyeti

MADDE 179. — Üyeler, Genel Kurula, komisyon toplantılarına kravatlı olarak katılırlar.

Başkan ve Başkanvekilleri, C. Senatosuna Başkanlık ederken frak giyerler.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İçtüzükte değişiklik yapmak

MADDE 180. — Bu Tüzükte değişiklik yapılmasına dair teklifler ve bu Tüzüğün uygulanmasından doğacak anlaşmazlıklar, gerekli raporu hazırlayıp C. Senatosuna sunmak üzere, Anayasa ve Adalet Komisyonuna havale edilir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İÇTÜZÜK KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NÜVİT YETKİN (Malatya) — Efendim yürürlük maddelerine geçmeden evvel bir hususu istirham ediyoruz. 68 nei maddede bir maddi hata yapılmıştır. Bir kelime hatasıdır. Burada kastettiğimiz teyp aslında kastettiğimiz teyp makinası değildir. Teyp ile doldurulmuş olan bantdır. Bu itibarla makineyi olduğu gibi muhafaza etmek gibi mânaya çıkıyor. Bunun «teyp ile doldurulmuş bant» olarak tashihiini istirham ediyorum.

BAŞKAN — «Gizli oturuma ait teyp bantları» desanız daha iyi olmaz mı?

KOMİSYON SÖZCÜSÜ NÜVİT YETKİN (Malatya) — Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN — Yürürlük maddeleri henüz kabul edilmediği için bu tashih kabildir. Bu sebeple 68 nei maddenin «gizli oturuma ait teyp ile daktilo» cümlelerinin özel ve gizli oturuma ait teyp bantları...

FETHİ TEVETOĞLU (Samsun) — Tabıdan sonra teyp ile zaptedilmiş ve daktilo ile yazılmış tutanak dersek daha iyi olur..

BAŞKAN — Teyp ile zaptedilmiş ve daktilo ile yazılmış tutanak dersek...

FETHİ TEVETOĞLU (Devamla) — Yan başlıkta da teybin saklanması yerine «teyp bantının saklanması» dersek daha doğru olur.

BAŞKAN — Başlığı «... tutanak ve teyp bantının saklanması.» madde metninde de «teyp ile zaptedilmiş ve daktilo ile yazılmış olan tutanak dergisi» şeklini komisyon kabul ediyor. Bu tashihi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde başlığı ve metnini tashih edilen şekli ile tekrar okuyoruz.

Gizli oturum tutanak özetlerinin okunması, tutanak ve teyp bantının saklanması

MADDE 68. — Gizli oturumun tutanak özetlerinin okunması için yine gizli oturum yapılır. Tutanak özetinin okunmasından sonra bu özet ve gizli oturuma ait teyp ile zaptedilmiş ve daktilo ile yazılmış olan Tutanak Dergisi zarfa konarak hazır bulunan Başkan ve Divan Kâtipleri tarafından mumla mühürlenip C. Senatosu arşivine tevdi olunur.

Gizli tutanaklar en az on yıl geçtikten sonra C. Senatosu kararıyla yayınlanır.

KÂMİL COŞKUNOĞLU (Uşak) — Efendim, 37 nei sayfada üçüncü bölüm deniyor. Üçüncü bölüm olmayacak, dördüncü bölüm olacak.

BAŞKAN — 37 nei sayfada bir bölüm ilâve edilmiştir.. Bunu dördüncü bölüm olarak okutuk.

İçtüzükte değişiklik yapmak

MADDE 180. — Bu tüzükte değişiklik yapılmasına dair teklifler ve bu tüzüğün uygulanmasından doğacak anlaşmazlıklar, gerekli raporu hazırlayıp C. Senatosuna sunmak üzere, Anayasa ve Adalet Komisyonuna havale edilir.

BAŞKAN — Talep yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

AMİL ARTUS (Cumhurbaşkanıca S. Ü.) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

AMİL ARTUS (Cumhurbaşkanıca S. Ü.) — Efendim maddelerin sonuna geldik hâlâ İktüzüğün tadiline aidolan tekliflerin bir defa görüşüleceğine dair bir hükme bendeniz tesadüf edemedim. Komisyondan sordum vardır dediler. Fakat bulamadık. Halbuki bunun şu kabul edilen maddenin sonunda yer alması icabederdi. Binaenaleyh yeri 180'nci madde idi. Oradada böyle bir hüküm mevcut değil. Bugünkü İktüzükte de buna ait maddeyi biliyorsunuz. Yukarda, kanunların görüşülmesi bölümünde «bir defa görüşme» diye bir 71'nci madde geçti. Fakat orada da buna ait bir şey yok. Bu itibarla İktüzüğün bir defa görüşüleceğine dair 180'nci maddeye bir fıkra ilâvesini rica ettiğim, zühul olmuş. Bunu arz etmek için rahatsız ettim.

İKTÜZÜK KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NÜVİT YETKİN (Malatya) — Bu teklif maddenin esasına girmek olur. Halbuki bundan daha zaruri bir şey olmaz. Fakat biraz önce 17'nci madde münasebetiyle Sanayi ve Enerji Komisyonunun Mali ve İktisadi İşler Komisyonundan ayrılması ve Tarım Komisyonuna da «Köy Kalkınması» kelimesinin ilâvesine ait bir tavrımız vardı. Esasa girildiği gerekçesiyle oylanmadı.

BAŞKAN — Yalnız bir madde ilâvesi istenebilir. Yani isterseniz bir madde olarak konulabilir.

AMİL ARTUS (Cumhurbaşkanıca S. Ü.) — Bir madde ilâvesiyle olur efendim.

BAŞKAN — Yeni bir madde. Yani yürürlük tarihinden önce 181'nci madde olarak verilebilirsiniz efendim. Maddede değişiklik kabul edilmiştir. Yeni bir husustur. 181'nci madde olarak komisyon Cumhuriyet Senatosu İktüzüğünde yapılan değişiklik ve ilâveler bir defa görüşülmeye tabidir şeklinde yeni bir madde ilâvesi istenmektedir. Okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa
Senato İktüzüğünde yapılacak değişiklik ve

ilâveler bir defa görüşmeye tabidir.

Komisyon Sözcüsü
Malatya
Nüvit Yetkin

BAŞKAN — Burada Senato yazmışsınız. İKTÜZÜK KOMİSYONU ADINA NÜVİT YETKİN (Malatya) — (C) nokta, Senatosudur efendim. «C. Senatosu İktüzüğünde yapılacak değişiklik ve ilâveler bir defa görüşmeye tabidir.»

BAŞKAN — Söz istiyen? Yok. Komisyon teklifini oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İlâvesi kabul edilen 181'nci maddeyi okuyoruz.

C. Senatosu İktüzüğünde yapılacak değişiklik

MADDE 181. — C. Senatosu İktüzüğünde yapılacak değişiklik ve ilâveler bir defa görüşmeye tabidir.

BAŞKAN — Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yürürlük tarihi

MADDE 182. — Bu İktüzük, kabulü tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Uygulama tarihi

MADDE 183 — İşbu İktüzük hükümlerini Cumhuriyet Senatosu yürütür

BAŞKAN — Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İktüzüğün tümü üzerinde leyh ve aleyhte söz istiyen?

Sayın Tokgöz, Sayın Eyidoğan.

CAHİT TOKGÖZ (Samsun) — Sayın Başkan, kıymetli arkadaşlarım, bugün müzakereleri sona eren Cumhuriyet Senatosunun ilk İktüzüğü muhakkak ki, esaslarını 1 Kasım 1956 tarihli Dahili Nizamnameden almıştır. Bu Dahili Nizamnamede bir zamanın icapları ve icabettirdiği tadillerle tekâmüle uğramış ve son şeklini bulmuştur.

Ben, elimizde bulunan ve şimdi kabul ettiğimiz İktüzüğün de zamanla daha mütekâmil bir hale geleceğine inanıyorum.

Ancak bu son şekliyle elimizde bulunan şimdi kabul edeceğimiz İktüzüğün demokratik esaslara bâzı noktalardan uygun olmadığı kanaatini taşıyorum.

Siyasi hayatımızda bâzı dönüm noktaları vardır ki, onların getirdiği ana esasların isteklerini tatmin etmek zorunluğu aşîkârdır. Bu noktadan hareketle 1 Kasım 1956 tarihli Dahili Nizamname ve ondan ilham alınarak meydana gelen bugünkü kabul ettiğimiz İktüzük çok partili bir parlamento sisteminin havasına uyamamaktadır. Anayasanın 56 ncı maddesi iktidarda olsun, muhalefette olsun, siyasi partiler demokratik hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır, derken bunu millet içinde ve parlamento olarak düşünmüş ve mütalâa etmiştir. Halbuki Parlâmentonun çalışmalarını düzenliyen İktüzük maalesef siyasi parti gruplarının çalışmalarına yön verecek hiçbir mevzu bu tüzükte raslanmamaktadır. Bu hususta koordinasyonun nasıl yapılacağını açıklayan bir hüküm de yeni İktüzükte mevcut değildir. Kanun tasarı ve tekliflerinin komisyonlara gelmeden siyasi parti gruplarında görüşülmesi imkânını hazırlamak bir demokratik davranış olmaz. Çünkü kanunların şekillendiği yer komisyonlardır. Parti gruplarının görüşleri tam ve kâmill mânâsiyle bu komisyonlara aktarılması lâzımdır. Hakikatte esas parti gruplarında fazla olacak ve komisyon içindeki parti mümessilleri ile iktifa edecektir. Kanun tasarı ve tekliflerinin Parlâmentoda tabi olduğu işlemlerin zinciri içinde parti gruplarına sıra ve yer vermiyoruz. Meselâ, yeni İktüzüğün 23 ncü maddesinde Cumhuriyet Senatosu Başkanı, Millet Meclisi Başkanlığından gelen tasarı ve teklifleri ilgili komisyonlara resen havale ve durumu tutanak dergisinde derceder, denmektedir. Şurası aşîkârdır ki, gelen tasarı ve tekliflerin komisyonlara intikalinden evvel demokratik hayatın vazgeçilmez unsuru olan yani, Meclis içerisinde faaliyette bulunan siyasi parti grupları çalışmalarına arz edilmesi, intiyacı zaruridir. Binaenaleyh, bu ciheti karşılamak gerekmektedir. Aksi halde siyasi parti grupları komisyonlarda görüşlerini bu mevzular üzerinde çalışmalar için zaman tahsis etmediğimizden lâıyık ile aksettirme imkânını bulamazlar. Netice olarak, siyasi parti gruplarına kanun tasarı ve teklifleri üzerinde çalışmalarını mümkün kılacak zamanın ayrılmasına ve bunun İktüzüğe girmesinde ih-

tiyâc vardır. Yeni İktüzüğün 36 ncı maddesinde komisyonlar kendilerine havale edilen tasarıları ve teklifleri Millet Meclisi komisyonlarından o tasarı ve tekliflerin görüşülmesi için geçen zamana eşit bir süre içinde sonuçlandırmak ve Genel Kurula göndermek mecburiyetindedir. Şu kadar ki, bu süre 1,5 ayı geçemez denmektedir. İşte bu zaman süresi içinde kanun teklif ve tasarılarının siyasi parti gruplarında müzakere edilmeleri için hiç olmazsa bir hafta ile 10 gün zaman tahsisi gerekmektedir. Aksi halde siyasi parti gruplarının Parlâmento ve Senato içerisindeki vazifelerine göz yummuş oluruz. Bu demokratik düzenin bünyesi ve karakteri ile telif edilemez. Bu bakımdan bir önerge hazırladım, fakat şimdi müzakere edilemez. Bu ilerisi için belki bir esas olur. Yeni İktüzüğün Senatomuz ve milletimize hayırlı ve uğurlu olmasını temenni eder hepinizi hürmetle selâmlarım. (Alkışlar.)

BÂŞKAN — İktüzük Komisyonu Başkanı Sayın Eyidoğan buyurun.

İKTÜZÜK KOMİSYONU BÂŞKANI ÂKİF EYİDOĞAN (Zonguldak) — Sayın Başkanım, muhterem arkadaşlarım, Anayasanın âmir hükümlerine uygun olarak hazırlanması lâzımgelen İktüzüğün tanzimi vazifesini geçici olarak tevdi ettiğiniz komisyon, bugün işini bitirmiş durumdadır.

İki yıllık bir mesai arada bâzı duraklamalarla devam etmiş, Geçici Komisyonun Başkanlık Divanında değişiklik yapılmış bu tüzük haeminin en büyük kısmında selefimiz olan Başkan ve sözeü kâtip arkadaşlarımız ve bütün komisyon âzası arkadaşlarımız hararetti mesai sarfetmişlerdir. Bizlerin deruhette ettiğimiz kısa zamanda meşgul olduğumuz yalnız birkaç maddeden ibarettir, onlara şekil ve formül vermekten ibarettir.

Son değişiklikler ve ilâvelerle birlikte kabul edilmiş olan ve 183 maddeden ibaret olan şu İktüzüğümüz bütün medeni, demokrat Batılı devletlerin, senato iktüzükleri hükümleri mukayeseli olarak tetkik edilmek neticesinde Senatamızın bünyesine intibakı mümkün iktibaslar yapılarak hazırlanmıştır.

Arkadaşlar, Senato mesaisi, Anayasamızın vatandaşa tanıdığı dolayısıyla onların vekilleri olan bizlere tanıdığı âmme hürriyetlerinin,

siyasi hürriyetlerin, söz ve fikir hürriyetinin, toplanma hürriyetinin, grup teşkil etme hürriyetinin, beraber harekete geçme hürriyetinin ve nihayet Devlet ve millet kaderinde etkili kararlar alma ve seçimleri yapma ve seçilme hürriyetlerinin kesif olarak işlediği bir Anayasa müessesesidir. Bu İktüzüğe göre, viedani sorumluluğunu duyarak ve İktüzüğe riayet ederek, yüksek huzurunuzda millet ve memleket menfaatini söylemekten sakınabileceğim tek kelime yoktur. Millet ve memleket kaderine etkili olarak karar ittihaz ederken bir senatörün viedanına şu veya bu şekilde etki yapabilecek en ufak bir gölge bu tüzükte tasavvur olunamaz. Diğer taraftan türlü siyasi eğilimlerle, siyasi manevralı hareketlerle geçen, gruplar arasında memleket menfaatini ve kaderini koruyacak ve Anayasanın talebettiği değindiği hususları garanti edecek bütün hükümler de bu tüzük içinde sağlanmıştır. Bunun haricinde iki yıldan beri günden güne birbirimizi daha çok ve daha yakından tanıyan arkadaşlar olarak Senatonun mesaisine getirmiş olduğumuz müstabsel bâzı teamüller de İktüzüğümüzde yer almadığı halde, tam demokratik istikâmette inkişaf ederek Senatonun vekârını, ağırlığını, karar ve kanaatlerinin kıymetini, değerini daima yüksek tansiyonda tutmuştur.

İktüzükte yer almayan hususlara ait şahsi bâzı temennilerini de arz etmek isterim: Meselâ Türkiye Cumhuriyet Senatosu için bir amble (amblem), bir marka kabul edilse ve bu, meselâ yılbaşı tebriki, bayram tebriki gibi birtakım kartlara basılarak arkadaşlara dağıtılsa.. Memlekette bütün müesseseler, üniversiteler, hattâ, Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri gayet güzel amblemlemlerle gayet güzel kartlar bastırmaktadırlar. Cumhuriyet Senatosunun da böyle bir amblesmini müسابakaya koymak suretiyle kabul edip, bununla kâğıtlarımızı bastırmak ve arkadaşların muhaberatında da bunu ihtiva eden kâğıtlarla muhabereyi temin etmekle zannederim müstahsen bir ihtiyacı karşılamış oluruz kanaatindeyim.

Yine bu Anayasaya göre kabul ettiğimiz hüküm veçhile, «tutanaklar ertesi birleşime kadar dağıtılır» hükmü vardır. Hakikaten bizim 5 aydır teraküm etmiş tutanağımız vardır. Bütçe zaruretleri, teşkilât zaruretleri ve nihayet ste-

noğraf personel kıtlığı ve bu personeli muhtelif müesseselerde yeni iş sahalarının açılması ile vazifeye yetişememesi gibi sebeplerden mütevellit olarak, karar tarihinden itibaren yürürlüğe gireceği hükmünü dahi bu tüzüğe riayetsizlik zannediyorum, bu durum bir müddet daha devam edecektir. Bu müddetin kısa olmasını arzu ediyorum. Hazır Bütçe hazırlanırken personeli mi artıracacağız, kurs mu yaptıracağız, stenograf mı yetiştireceğiz her ne türlü olursa olsun bu zabıtları İktüzüğün talebettiği müddet içinde vermenin pek esassı bir zaruret teşkil edeceğine kaaniim. İktüzüğümüzün tanziminde emek sarf eden eski ve yeni enedimen arkadaşlarıma ve Senato birleşim ve oturumlarında İktüzüğe girecek hükümler konusunda zihin yoran muhterem Senatör arkadaşlarıma ve faydalı müdahaleleriyle İktüzüğün tekemmülüne bilhassa hizmet etmiş olan arkadaşlarıma bilhassa arzı şükran ederim. İktüzüğümüzün Senatamız için hayırlı ve mutlu olmasını temenni ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN — 183 maddesi ayrı ayrı kabul edilen İktüzüğün tümünü oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şu andan itibaren yeni İktüzük yürürlüğe girmiş bulunmaktadır. İki yıla yakın bir zamandan beri dikkatli bir inceleme ve çalışma neticesinde hasıl olan ve Cumhuriyet Senatosu İktüzüğü olarak teşriî hayatımıza hizmet edecek olan İktüzüğün Cumhuriyet Senatosuna ve memleketimize hayırlı olmasını temenni ederim.

Yeni İktüzüğün 51 nei maddesi gereğince bundan sonraki birleşimlerde sayın üyelerin devamları, defterlere imza atmaları suretiyle tesbit edilecektir. İlk birleşimden itibaren yeni İktüzüğün 51 nei maddesi gereğince konacak defterlere imza atmakla devam edip etmeyenler tesbit edilecek ve yine kabul buyurduğunuz yeni İktüzük hükümlerine göre Başkan ve Başkanvekillerinin İktüzük hükümleri muvacehesinde, önümüzdeki birleşimden itibaren, frak giymeleri mecburidir.

Ayrıca Riyaset kürsüsünde oturan kâtip ve memurların da siyah renkli bir elbise giymelerinin bu hükümlere uygun olacağı kanısındayım. Bunu da ayrıca arz etmek isterim.

Açık oy neticelerini arz ediyorum.